Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД YНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 онойhоо гарана | № 178 (16701) | 1984 оной августын 3, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

МYНӨӨДЭР—УЛААН-YДЭДЭМНАЙ ОРДЕН БАРЮУЛАГДАХАНЬ

ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУДТА ЗОРИГЖУУЛНА

...манай совет гүрэнэй дээдын шагнал — ...н Тугай орден түрэл һайхан Буряад оро...лэл хотодо барюулагдахань. Мүнөөдэр ...дэй зүрхэ сэдьхэлдэ урма баяр бадаруул...ие улам ехэ амжалтануудта зоригжуулха ...лохонь.

...най үнн холын үргэн ехэ түүхэтэй хото ... Амжалта хэрэгүүдынь, алдар солонь арад ...нимэhээ энэ үндэр дээдын шагнал тухай ...рховно Соведэй Президиумэй Указ дотор ...о хүдэлөөндэ городой ажалшадай ехэ габь...айнь, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ ...үдтэ немец-фашис булимтарагшадтай тэм... хубитаяа оруулhанайнь, ажахын болон со...тада амжалтануудые туйлаhанайнь түлөө ...родые Ажалай Улаан Тугай орденоор шаг...тан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй.

...н XVII зуун жэлэй жараад онуудта России ...элдэ Буряад ороной һайн дураараа оорһон ...нютагай шэнжэ шарай, ажабайдал хубилжа ...ртай. 318 жэлэй саада тээ Үдэ голой эрье...гаа ниислэл хотымнай hуури табигдаа бэ...э бултадаа hайн мэдэнэбди. Ород арадтай ...тай холбоо харилсаатай боложо, буряад ...оной ажабайдалда, ажахы эрхилэлгэдэ ...еэд хүгжэлтынь зам хүшэр хүндэ байгаа. ...аар өөhэдынгөө аха дүүнэртэй хамта Бу... бодолтой хүнүүд, Ленинэй партиин удари...раждан дайнай хатуу шэрүүн дүлэн соо...

Совет засаг тогтоожо, социалис байгуу...к түүхэтэй. Ород революционернүүд В. М. Буйко, П. П. Постышев, И. В. Бабушкин, ...ов болон бусадтай нэгэ зэргэдэ ябаһан ту...ад большевигүүд Ц. Ранжуров, П. Балта...хьянова, В. Трубачеев, М. Ербанов гэг...энүүд Буряад ороной түүхэдэ хэтэ ...ртагдахагүй. Республикымнай промышлен...хын болон соёлой хүгжэлтэдэ тэдэнэй оруул...эн ехэ.

...оо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай хүшэр хүн... совет арадуудай хани барисаанай эбдэршэ...и байhанинь үшөө дахин гэршэлэгдээ. Не...үдые бута сохижо, агуу ехэ илалта туйлал...й, тэрэ тоодо Улаан-Үдэ хотын түлөөлэг...убитаяа оруулhан байна. Гансашье фронт ...арин тылдэ үлэгшэд агуу илалта шэрээл...зорнлго, шэн габьяата ажалаа зорюулhан олон мянган хүнүүд СССР-эй орден, ме...үртэһэн гээшэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда баатаршалга харуулһан Советскэ Союзай Геройнууд П. Т. Харитонов, Д. Ж. Жанаев, Г. С. Асеев, С. Н. Орешков, Б. П. Ущев, Г. Н. Москалев, Н. Я. Клыпин, П. Ф. Сенчихин болон бусадай нэрэнүүдые мүнөөдэр заатагүй дурдаха ёһотойбди.

Совет засагай жэлнүүдэй үедэ городой үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ талаар айхабтар ехэ хүсэл оролдолго гаргагдаhан, асари ехэ хүдэлмэри ябуулагдаhан байна. Дайнай урда тээ локомотив-вагон заhабарилгын, шэлэй, «Механлит», авиационно, судна бүтээлгын заводууд, мяха-консервын комбинат болон бусад олон предприятинууд дүүрэн хүсэндөө хүдэлжэ байгаа. Промышленностиин товарна продукциин хэмжээн 1940 ондо, 1923 оной байдалтай сасуулхада, 17 дахинhаа үлүүгээр дээшэлhэн байха юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ капитальна барилга улам үргэдэжэ, шэнэ-шэнэ завод, фабриканууд ербын бодоо. Тэдэнэй дундаhаа приборо бүтээлгын, «Теплоприбор», «Бурятферммаш», хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводууд, нарин сэмбын, гэр барилгын, hүнэй комбинадууд, гадар трикотаж хубсаhанай фабрика болон бусадые нэн түрүүн нэрлэлтэй. Хуушан предприятинуудай үйлэдбэриин хүсэнүүд хэдэн дахин нэмэгдээ. Тиигэжэ хүдэлмэришэн ангиин тоо олошороо, хүсэ шадалынь улам ургаа.

Эдэ бүгэдын ашаар ниислэл хотомнай мүнөө үедэ Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй нилээд томо промышленна түбынь болонхой. Жэшээлэн хэлэбэл, Зүүн Сибиринн экономическа район дотор гаргагдадаг 100 квт хүсэтэй электродвигательнүүдэй 100 процентые, мал ажалай болон тэжээл үйлэдбэрилдэг машинануудай 55 процентыень, сонхын шэлэй 86 процентые, хубсаhа угаадаг машинануудай 100 процентыень болон бусад олон зүйлнүүдые манай Улаан-Үдэ хотодо үйлэдбэрилэгдэн гаргадаг байна ха юм. Тиихэдээ бүхы республикын бүтээдэг промышленна продукциин 69 процентые, арадай хэрэглэмжын эд бараанай 85 процентые, соёлой-ажаhуудалай хэрэглэмжын эд хэрэгсэлнүүдэй 88 процентые имагтал городнай гаргана.

Городой ажалшад, КПСС-эй XXVI съездын, партиин ЦК-гай декабриин (1983 он), апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлэн, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын, түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, дүй дүршэлөө зорюулжа байнхай. Тиигэжэ промышленна предприятинууд продукци гүрэндэ худалдаха түсэбөө үнгэрhэн зургаан hарын туршада 100,8 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 101,8 процент дүүргэhэн байха юм. Энээнэй ашаар хахад жэлэй түсэбhөө гадуур 4,3 миллион түхэригэй продукци худалдагдаа гээшэ.

Түрэл хотомнай эрдэм гэгээрэлэй, соёл болбосоролой хүгжэлтын талаар манай ороной түрүү хото городуудай зэргэдэ үнинэй гаранхай. Революциин урда тээ хуушан Верхнеудинскын хүн зонойнь 90 процент үзэг бэшэг мэдэхэгүй байhан ха юм. Харин мүнөөнэй Улаан-Үдэдэ юрэнхы эрдэмэй 56 hургуулида 41 мянга шахуу hурагшад, тусхай дунда 17 hургуулида 16 мянган hурагшад, 4 дээдэ hургуулинуудта 22,6 мянган студентнэр мүнөө hуража байна.

Мүн эрдэм-шэнжэлгын эмхи зургаанууд бии боложо, совет эрдэм наукын хүгжэлтэдэ түрэл хотомнай ехэхэн хубитаяа оруулжа байнхай. Эрдэм-шэнжэлгын хэдэн институтуудтай академическэ томо түб — СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиал, үшөө тиихэдэ ВАСХНИЛ-ай Буряадай хүдөө ажахын институт болон олон лабораторинууд аша үрэтэйгөөр хүдэлжэ байна гээд омогорхон тэмдэглэлтэй.

Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын үнэн зүб байhые литература, искусство болон соёл гэгээрэлэй хүгжэлтэ үнэншэмөөр гэршэлжэ үгэнэ. Урдань өөрын театр, кино, библиотекэ болон клубгүй байhан хизаарта уран бэлигтэнэй холбоонууд, искусствын эмхи зургаанууд байгуулагдажа, түрэл ороноо амжалта түгэс уран бүтээлнүүдээрээ суурхуулжа байдагынь мэдээжэ. Мүнөө городтомнай 4 театр, тэрэ тоодо 2 академическэ театр, олон тоото соёлой байшангууд, библиотекэнүүд, кинотеатрнууд болон уран hайханай бүлгэмүүд хүн зоной оюун бодолой эрилтэнүүдые гүйсэд дүүрэн хангаха гэhэн хүндэтэ үүргэеэ эрхимээр дүүргэнэ.

Ниислэл хотоёо болбосон түхэлтэй болгохо, ажалшадай hуудал байдал hайжаруулха, медицинскэ болон худалдаа наймаанай талаар хангалгые нарижуулха талаар hүүлэй жэлнүүдтэ айхабтар ехэ юумэн хэгдэнэ гэжэ бидэ hайн мэдэнэбди.

Мүнөөдэр совет гүрэнэй дээдын шагнал абажа байхадаа, городой ажалшад, хүн бүхэн гаталhан замаа үшөө дахин хаймадан хаража, саашанхи зорилгонуудаа тодо hонороор бодомжолно ёhотой. Городской партийна организациин хүтэлбэри доро Коммунис партиин XXVI съездын болон ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бүримүhэн хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, түсэбтэ даабаринууд болон социалис уялгануудаа сүм дүүргэхэ байhан тухайгаа Ажалай Улаан Тугай орденто городой коммунистнууд, бүхы ажалшад үнэн зүрхэнhөө мэдүүлнэ. Шэнэ амжалтанууд, шэнэ туйлалтанууд тээшэ!

ДЭЭШЭЛYYЛЭГДЭҺЭН УЯЛГА

...түрүү предпри...гэн болохо Ле...омолой нэрэм...эмбын комбина... хүдэлмэришэдэй ...нэхэгшэ Галина ...а оной эхиндэ ...ис уялгаяа шэ...зөөд, жэлэй ту... 1000 метр бүд нэхэхэ гэhэн дээшэлүүлэгдэhэн уялга абажа, комбинадайнгаа бүхы мэргэжэлэй хүдэлмэришэдые нүхэр ёhоной социалис мүрысөөндэ урин, эршэтэй түргэнөөр хүдэлжэ эхилэнхэй. Энэ эдэбхи үүсхэлтэ эрмэлзэлээ түрүү бүд нэхэгшэ түрэл хотынгоо гүрэнэй үндэр шагналда хүртэhэн ёhололдо зорюулна.

Энэ үүсхэлые дэмжэhэн комбинадай бүд нэхэгшэд Татьяна Кондрашова, Вера Яковлева, Зоя Болохова болон бусад олон хүдэлмэришэд мүн лэ дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абанхай.

Манай корр.

...АЛАЙ ВАХТА YРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

...н ниислэл хо...мо предприяти, ...ой түрүүшын ...гигант, Лени... локомотив-вагон ...заводто түрэл ...ээ 50 жэлэй ...до зорюулhан ...н дүнгүүд сог... ...эй зэргэдэ ло...нэрэй, кузнечнэ, модельнэ цехүүдэй, аппаратна цехэй редукторнүүдай участогай (мастерынь А. Д. Погорелов), электровагонно цехэй электромашинануудай участогай (мастерынь В. Щербаков), шэрэм шудхалгын цехэй хэблэлгын участогай (мастерынь С. В. Бузаева) коллективүүд нэрлэгдэбэ.

Бригадануудай хоорондын мүрысөөндэ локомотив-вагон хабсаралгын цехэй А. Я. Барановай, вагон хабсаралгын цехэй В. А. Елисафенкын, зэд шудхалгын цехэй И. А. Абзаевагай, электро-заhабарилгын цехэй металл хайлуулагшадай, С. Д. Филатовай ударидадаг электро-хабсаргагшадай бригаданууд түрүү hуурида гараа.

В. КАРНАУХОВА.

...ДЭР ШАГНАЛ

...ажаhуудалай ба...глэмжын эд ба... ...республикын ...нэгэдэлнүүд бо...тинүүдай хоо...иалис мүрысөө...ой хоёрдохи ...нгүүд согсолог...нгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет Улаан-Үдын «Электромашина» заводой коллективые нэгэдэхи hуурида гараhанда тооложо, дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха гэжэ тогтообо.

Тус завод соёлой, ажаhуудалай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэбөө 116,8 процент дүүргэжэ, худалдаа наймаанда тэдэниие гаргаха түсэб 103,5 процентдэ хүргэhэн байна. Бүтээн гаргаhан продукциинь шанар hайн.

ИЛАЛТЫН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

...жэлэй нэрэм... ...прибор» заво... ...в Илалтын 40 ...зорюулагдаhан ...да августын 1-... «Табан жэлэй ...тын 40 жэлэй ...лан дүүргэхэ» ...е Н. С. Цыре...нэрилдэг брига...тэдэниие дэмжэ...йхидоо уряалба.

Габшагай ажалай вахтын түрүүшын арбан хоног баатар-хото Москвада зорюулагданхай. Бүхыдөө, ерэхэ жэлэй майн 9-нэй үдэр хүрэтэр ажалай 27 декада үнгэргэгдэхэ ёhотой. Партизануудай хүдэлөөндэ, герой комсомолшуудта болон эхэнэрнүүдтэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ болоhон түүхэтэ удха шанартай үйлэ хэрэгүүдтэ, «Герой» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн хото городуудта декада бүхэн зорюулагдаха юм.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ.

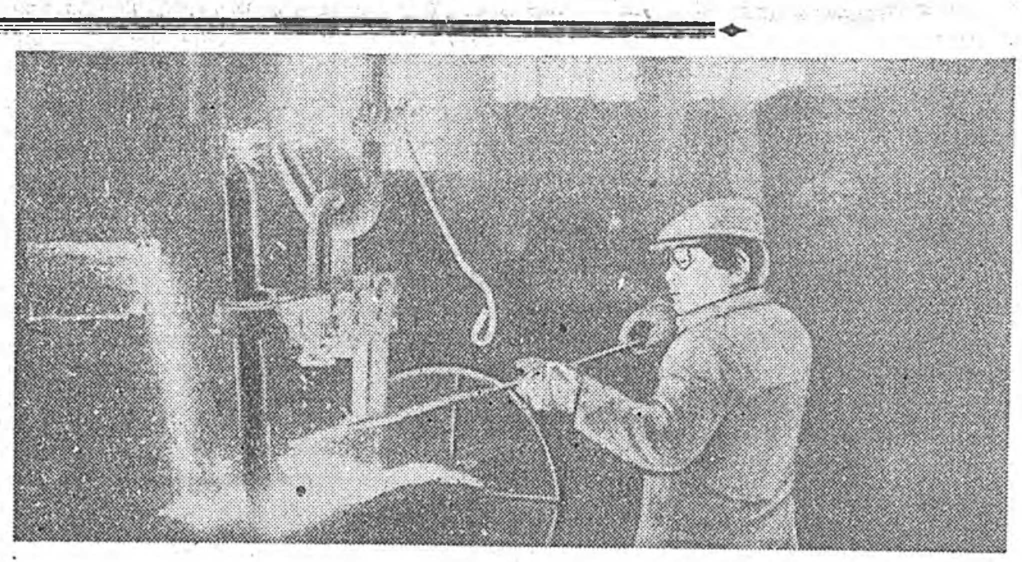

ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехэй А. Б. Инкежиновэй хүтэлбэрилдэг бригада завод соогоо эрхимүүдэй нэгэн болонхой. Энэ бригадын гэшүүн Михаил Васильевич Протасов хайлуулгын хүдэлмэриин нюусануудые hайн мэдэхэ боложо, ажалай үндэр үрэ дүнгүүдые туйлана. Коммунис ажалай ударник, партиин гэшүүн М. В. Протасов сүг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда ехэ хүндэтэй ябадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэрэм шудхагша М. В. Протасов. Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ЕХЭ АШАА ЗӨӨНЭ

Байгша оной эхинhээ хүндэ ашаанай, «Шанарай рейс» гэhэн тэмдэгтэй поезднуудые ябуулжа, мүн ажалай түрүү дүй дүршэл, эршэтэ социалис мүрысөө, үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар хахад жэлэйнгээ түсэбтэ даабариие республикымнай промышленна томо предприятинуудай нэгэн болохо М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой коллектив сүм дүүргэhэн байна. Тодорхойлходо, ашаа зөөлгын түсэб 101,3 процент бэелүүлжэ. түсэбhөө гадуур 4544 поезд жолоодоо гэхэ гү, али арадай ажахын 711 946 тонно ашаа зөөгөө. Мүн «Шанарай рейс» тэмдэгтэй 4198 поезд, хүндэ ашаанай 7494 поезд жолоодогдоо.

Гэхэ зуура депогой коллектив энэ хугасаа соо 4 миллион 587 мянга гаран киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 280 тонно дизельнэ түлишэ арьбалжа шадаа. Нормоор хараалагдаhан 4440 тонно ашаатай поезд ябуулхын орондо 4500 тонно ашаатай поезд жолоодогдоhоной ашаар энэ амжалта туйлагдаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Депогой хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажалай энэ түрүү гуримые үйлэдбэридэ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэhэн үүсхэл гаргаба.

Депогой түрүү машинистнууд В. Р. Ягодин, Н. Г. Минаев, В. В. Паршуков. В. М. Леминов гэгшэд «Шанарай рейс» гэhэн тэмдэгтэй поезднуудые бусадhаа олоор ябуулжа, предприятидаа дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябанхай.

Ажалай алдарта ёhо заншалнуудаар баян коллективэй гэшүүд үнгэрhэн hарын түсэбтэ даабаринуудые урагшатай дүүргэхэhээ гадна, саашанхи хараа зорилгонуудаа сүм бэелүүлхээр оролдохонь лабтай.

Ингэжэ М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой коллектив түмэр замшадай заншалта hайндэрые угтуулан, түрэл хотынгоо үндэр шагналда хүртэhэн ехэ hайндэрые урма зоригтойгоор тэмдэглэнэ.

Д. АМОГОЛОНОВ.

Улаан-Үдымнай шэнэ микрорайон — 47-дохи квартал. Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

КПСС-эй ЦК-гай СЕКРЕТАРЬ Н. И. РЫЖКОВ УЛААН-YДЭ ЕРЭБЭ

КПСС-эй Центральна Комитедэй секретарь нүхэр Н. И. Рыжков мүнөөдэр Улаан-Үдэ ерэбэ.

Улаан-Үдын аэропорт дээрэ нүхэр Н. И. Рыжковые КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Саганов, партиин обкомой хоёрдохи секретарь К. А. Албашеев, партиин обкомой секретарьнар В. Ф. Лысов, Л. В. Потапов, партиин Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь В. С. Тимашов, горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. К. Агалов угтаа.

Улаан-Үдэ хотодо Ажалай Улаан Тугай орден барюулалгада зорюулагдаhан баяр ёhололдо Н. И. Рыжков хабаадалсаха юм.

ЮРЭНХЫ ЭРДЭМЭЙ БА МЭРГЭЖЭЛЭЙ ҺУРГУУЛИИЕ ХУБИЛГАН ШЭНЭЛХЭ АСУУДАЛААР КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ КОМИССИИН ЗАСЕДАНИ

Юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй hургуулиие хубилган шэнэлхэ асуудалаар комиссиин ээлжээтэ заседани КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. С. Горбачевой хүтэлбэри доро августын 1-дэ болобо. Тус заседани дээрэ hургуулиин реформые бэелүүлжэ эхилжэ байhан оршондо 1984—1985 онуудай hуралсалай жэлэй эхилэлгэ тухай асуудалнууд харагдаhан байна.

СССР-эй гэгээрэлэй министр М. А. Прокофьев, СССР-эй Техническэ мэргэжэлэй hуралсалай талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Н. А. Петровичев мэдээсэлнүүдые хэбэ. КПСС-эй Костромской обкомой нэгэдэхи секретарь Ю. Н. Баландин, Москва хотын 72-дохи hургуулиин багша, РСФСР-эй hургуулиин габьяата багша З. А. Малахова, РСФСР-эй гэгээрэлэй министр Г. П. Веселов, Харьков хотын арадай гэгээрэлэй районно таhагые даагша В. И. Дроботько, Ставрополиин хизаарай Новоалександровска районой «Россия» колхозой түрүүлэгшэ В. Ф. Врана, Совет Армиин ба Уhан-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлениин начальник А. А. Епишев, Белоруссиин ССР-эй Техническэ мэргэжэлэй hуралсалай гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. Л. Верховец, Андропов хотын машина бүтээлгын заводой директор А. А. Герасимов, Оренбургска областиин Оренбургска районой Дедуровска дунда hургуулиин директор, СССР-эй арадай багша Н. К. Калугин, М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ МГУ-гай тоолон-тодоруулгын математикын ба кибернетикын факультедэй декан академик А. Н. Тихонов гэгшэд табигдаhан асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

Комиссиин түрүүлэгшэ М. С. Горбачев түгэсхэлдэнь үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй, СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй түрүүшын сессиин шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненкын Пленум дээрэ хэлэhэн үгые, hургуулиин реформо тухай КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаhан документнүүдые педагогическа хүдэлмэрилэгшэд, түрэлхид, бүхы ажалша түмэн тон ехэ ханалгатайгаар угтан абаа гэжэ комиссиин заседани дээрэ тэмдэглэгдэhэн байна. Бүхы уг удхаараа, hурагшадые hургаха ба хүмүүжүүлхэ, ухибүүдые ажалда бэлдэхэ тушаа табигдаhан гол шухала асуудалнуудаараашье, арадай гэгээрэлэй материально-техническэ үндэhые хүгжөөлгэдэ, мүн багшанарай ажаллаха ба ажаhуудалайнь арга нүхэсэлые hайжаруулгада шэглүүлэгдэhэн туйлай ехэ хэмжээ ябуулгануудые хараалhаараашье совет hургуулиин түүхэдэ реформо онсо ехэ hуури эзэлхэ, хүгжэлтэ түгэс социализмые саашадан нарижуулан hайжаруулгын таhаршагүй хубинь боложо үгэхэ юм. Энэ хадаа ургажа ябаа үетэниие hургаха ба хүмүүжүүлхэ талаар партиин, гүрэнэй саг үргэлжын оролдолго гаргажа байдагай бодото жэшээ болоно бшуу.

Совет олониитын үргэн олон хүн зоной реформые бэелүүлгэдэ хабаадахын тула реформын гол удхые олоной дунда нэбтэрүүлгые шангадхаха, элдэб hалбариин ажалшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй байhан тушаа анхарал хандуулагдаба. Арадай гэгээрэлэй кадрнуудай дунда политическэ болон мэргэжэлэй hуралсалай гуримаар КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй документнүүдые, hургуулиин реформо тушаа парти болон правительствын гаргаhан шиидхэбэринүүдые шудалха хэрэгые эмхидхэхэ, түрэлхидэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ехээр ябуулха шухала.

Реформые бодотоор бэелүүлхэ хэмжээнүүдтэ комиссиин заседани гол анхаралаа хандуулба. «Мүнөө реформын уг удха саарhан дээрэ үлэнгүй, бүхы дээрээ ажабайдалда нэбтэрүүлэгдэхэ ёhотой гэжэ бодохо хэрэгтэй. Эндэ шухалань гэхэдэ, hургуулиие хубилган шэнэлхэ бүхы хүдэлмэриие материальна ба эмхидхэлэй hайн үндэhэтэй болгохо», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко тэмдэглээ hэн.

Һургуулиин реформые бэелүүлхэ талаар хаа хаанагүй үргэн дэлисэтэй хүдэлмэриин ябуулагдажа эхилhэн тухай комисси дээрэ үгэ хэлэгшэд онсолоо. Гэхэтэй хамта энэ хүдэлмэриие түргэдхэхэ, hайжаруулха, тэрэнэй шанарые дээшэлүүлхэ, hуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие горитойгоор нарижуулан hайжаруулхын тула бүхы юумые хэхэ хэрэгтэй гэжэ анхарал хандуулагдаба. Мүнөө байhан программануудые ба учебнигүүдые үлүүсэ орёо, мүн хэрэггүй материалhаа хүнгэлхэ, hуралсалай энэ жэлдэ hурагшадые hургаха ба хүмүүжүүлхэ талаар бодото hайн үрэ дүн туйлахын тула багшанарые саг соонь методическа дурадхалнуудаар хангаха хэрэгтэй.

Һурагшадай ниитэдэ туhатай хүдэлмэриие эмхидхэлгээр гол шухала асуудалнуудта горитой анхарал хандуулагдаhан байна. Һургуулиинхидай ажалай, hуралсалай ба хүмүүжүүлгын түсэбүүд, программанууд hуралсалай энэ жэлдэ шэнэ эрилтэнүүдтэй зохилдуулагдаhан байха ёhотой.

Тэдэнэр тон богони болзор соо хүдэлмэриин хэрэгтэй hуури, гаргажа үгэхэ, мэргэжэлтэдые, hурган хүмүүжүүлэгшэдые томилхо, гадна хэрэгсэлнүүдые ба материалнуудые үгэхэ, hурагшадай ажалые hайнаар эмхидхэхэ ёhотой. Бүхы hалбариин министерствэнүүд ба захиргаанууд өөhэдынгөө харьяата предприятинуудта, эмхи зургаануудта тиимэ хүдэлмэриие ёhотойгоор эмхидхээдүй байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

Техническэ мэргэжэлэй hуралсалай зургаануудта хүдэлмэришэдэй мэргэжэнги hайн кадрнуудые бэлдэлгые саашадань hайжаруулгада, техническэ мэргэжэлэй дунда училищинуудай нэгэ түхэлые бии болголгодо горитойхон алхам hуралсалай шэнэ жэлдэ хэгдэхээр хараалагдана.

Һургуулинуудта ба техническэ мэргэжэлэй училищинуудта хүдэлхөөр кадрнуудые бэлдэхэ, мэргэжэлыень hайжаруулха, тиимэ кадрнуудаар hуралсалай эдэ зургаануудые бэхижүүлхэ асуудалнууд тон удха шанартай гэжэ хэлэгдээ. Һургуулида хүдэлхэ багшанарые шэлэлгые hайжаруулха, педагогическа хүдэлмэрилэгшэдэй аттестациин үүргые, hурагшадые hургалгын ба хүмүүжүүлгын дүнгэй түлөө тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Август hара соо багшанарай конференцинүүдэй зарлагдахада, реформые бэелүүлхэ талаар практическа хэмжээ ябуулгануудые үргэнөөр, аша туhатайгаар зүбшэн хэлсэлгые эмхидхэхэ хэрэгтэй гэжэ комиссиин заседани дээрэ онсологдоо. Тус конференцинүүд дээрэ партийна, совет, профсоюзна, комсомолой органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн ажахын ударидагшадай үгэ хэлээ hаа hайн байха гэжэ мэдэрэгдэбэ. Сентябриин 1-дэ бүгэдэ арадай hайндэр — Эрдэм мэдэсын үдэрые hайнаар бэлдэжэ, эмхитэйгээр үнгэргэхэ шухала.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Г. А. Алиев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Воротников, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнууд Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков гэгшэд комиссиин хүдэлмэридэ хабаадаhан байна.

МҮНӨӨДЭР УЛААН-ҮДЭДЭМНАЙ ОРДЕН БАРЮУЛАГДАХАНЬ

ОЛОНОЙ ҮҮСХЭЛДЭ ТҮШЭГЛЭН

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой коллектив һүүлэй үедэ зарим тэды амжалтатай хүдэлжэ байнхай. Байгша оной хахад жэлэйшье түсэбтэ даабаринуудай гол зүйлнүүд гүйсэд дүүргэгдээ. Тиихэдэ нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, үйлэдбэриин урғалта 112, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари 118 процент болгогдоһон байна. Иимэ үрэ дүнгүүдэй экономическа туршалгын бэелүүлэгдэжэ эхилээд байхада, туйлагдаһаниинь ехэ амжалта гээд хэлэхэ шухала. Зүгөөр, эдэ туйлалтануудай миин, бэлэхэнээр хүрэжэ ерээгүйнь элитэ. КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула горитой хүдэлмэри хэһэн байна. Тиигэжэ предприятиин онсо эрхэ байдалда хүдэлжэ байһые хараадаа ябан, ажалай бүтээсэ түсэбһөө гадуур дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые нэмэжэ хямдаруулха талаар уялгануud абтаа һэн. Удаань Россин гүрэндэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойн баярые угтуулан, шэнэ социалис уялгануудые абаһан байнабди. Һүүлээрнь эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулагдаа.

Шэнэ зорилгонуудай табигдамсаар, үргэн дэлисэтэй ажалай урилдаа эмхидхэхэ ябадалда онсо анхарал манда хандуулагдадаг. Мүрысөөнэй гурим зохёожо табигдаа. Түсэбтэ даабаринуудай элирһэн, уялгануудай абтаһан хойно үйлэдбэримнай түрүүшүүл үүсхэлнүүдые гаргаа юм. Иигэжэл эрхим коллективүүдэй, хүдэлмэришэдэй үндэр бүтээсэтэйгээр, һайн шанартайгаар хүдэлхэ гэһэн эрмэлзэл зорилгые предприятиин цехүүд болон бүхы хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрүүлжэ, эршэ нүлөөтэй мүрысөө эмхидхэхэ гэжэ оролдодогбди.

Байгша оной эхинһээ экономическа туршалга манда хэгдэжэ байна. Тиимэһээ энэ жэлэймнай мүрысөөнэй гурим үйлэдбэриин шэнэ эрхэ байдалһаа дулдыдажа табигдаа бшуу. Жэшээлхэдэ, цехүүдэй хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд хэлсээнэй ёһоор продукци эльгээхэ, түсэбэй дүүргэлтэһээ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулһан ябадалһаа уламжалжа, сэгнэгдэхэ ёһотой. Тиихэдэ цехүүд болон таһагуудай коллективүүдэй харуулан ойлгуулалгын хэрэгсэлнүүдые хэр шадамараар хэрэглэдэг байһые бидэнэр байгша онһоо түрүүшынхеэ хараадаа абанабди. Жэшээнь, харуулан ойлгууламжын хэрэгсэлнүүдэй түлөө «3» гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэһэн коллективэй шангайнь 25 процентнь хаһагдана, «2» һаань 50-ниинь. Тиихэдэ ажалай урилдаанай дүнгүүдые согсолходоо, мүн иимэ талануудые хараадаа абанабди. Хүндэ хүшэр ажал хүнгэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтэ, хүдэлмэриин шанарай коэффициент, ажалай ба ниитын журамай хэр наринаар баримталагдадаг ушар, техникын аюулые сахиха ябадал, үйлэдбэриин культура заатагүй анхаралда абтадаг байна.

Арбадахи цехэй токарь «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто А. Н. Бурлакова — заводоймнай түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн болоно. Энэмнай «Арбадахи табан жэлэй даабарие 3,5 жэлэй туршада дүүргэхэ» гэһэн үүсхэл гаргаһан юм. Үнгэрһэн үе соо энэ үүсхэлэй предприятиин парткомой, профкомой саг үргэлжын анхарал доро байһаниинь эли. Тиихэдэ 2-дохи цехэй хабсаргагша, районно Советэй депутат Варвара Ивановна Макина, «Россин гүрэнэй бүридэлдэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ой болотор арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб бэелүүлхэ» гэһэн үүсхэл бадаргаа һэн. Заводой цех болон таһагууд мүн лэ алдарта энэ һайндэрые ажалай бэлэгүүдээр угтахын тула ехэ хүсэл оролдолго гаргаһан гэшэ.

Түрүүшүүлэй эдэбхи үүсхэл парткомой, дирекциин, профкомой хамтын зүблөөн дээрэ зүбшэгдэһэн, һайшаагдаһан юм. Удаань эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Тиигэжэ бидэнэр продукци худалдаха түсэбөө, хэлсээнэй ёһоор захигшадта эльгээхэ даабарие оруулалсан, сүм бэелүүлээ һэмди. Тэрэшэлэн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ 5 һарын түсэб 8,8 процентээр үлүүлэгдэһэн байна.

Табан жэлэй даабарие 3,5 жэлэй болзорто бэелүүлхээр зоригжоһон хүдэлмэришэднай үгэдөө хүрөө юм. Тэдэнэй дунда үүсхэл гаргагша А. Н. Бурлакова, хүдэлмэришэд Г. В. Брауэр, С. М. Кравченко, К. Г. Гришина, В. И. Кагальницкий болон бусад ороно. 50-яад хүдэлмэришэд табан жэлэй дүрбэн жэлэй түсэб гүйсэд дүүргэһэн алдартай. Цехүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ 2-дохи, 10-дахи, 22-дохи цехүүдэй, коммунист Н. Е. Жибоедовэй хүтэлбэрилдэг гагнууршадай, В. М. Меркуловай ударидадаг орёолгын хүдэлмэри хэдэг участогуудай, райсоведэй депутат В. В. Рудкинай ударидадаг слесарьнүүдэй бригадын коллективүүд онсо шалгарһан байна. Мүнөөшье эдэнэрэй олонхинь эрхимүүдэй зэргэдэ бата жагсанхай.

Предприятиин парткомой, профкомой ба захиргаанай хамтын зүблөөн дээрэ мүрысөөндэ хабаатай бүхы асуудалнууд хаража үзэгдэдэг гуримтай. Социалис уялганууд, бүхы үүсхэлнүүд, мүрысөөнэй гуримууд, дүнгүүд зүбшэгдэдэг. Партийна комитет мүрысөөнэй али болохо талада саг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байдаг гэшэ. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн оной ноябрь һарада парткомой заседани дээрэ мүрысөөнэй хэр зэргээр эмхидхэгдэжэ ябуулагдадаг тушаа асуудал хаража үзэгдөө һэн. Зарим цехүүдые хүтэлбэрилэгшэд тоосоһон байна. Парткомой үнгэргэһэн заседанида заводой бүхы цехүүдэй начальнигууд хабаадуулагдаа һэн. Тиигэжэ эһээнэй һүүлээр мүрысөө эмхидхэхэ хүдэлмэриин дутуу дундануудые усадхаха хэмжээнүүд хараалагдажа бэелүүлэгдээ. Мүн манай заводто ажалай урилдаанай үрэ дүнгүүдые олониитэдэ дуулгаха хэрэгтэ анхарал хандуулагдадаг байһаниинь мэдээжэ. Тиигэжэ мүрысөөн тухай мэдээсэлнүүд предприятиин радиогоор соносхогдодог, ханын хэблэлдэ гаргагдадаг гуримтай. Эрхимлэһэн коллективүүд, түрүүшүүл гуримай ёһоор саг үргэлжэ урмашуулагдажа байдаг.

Предприятидамнай бригадна гуримаар ажал эмхидхэхэ хэрэгтэ һүүлэй үедэ горитой анхарал хандуулагдана. Тиигэжэ нёдондо түрүү онол аргаар хүдэлдэг 19 шэнэ коллектив байгуулагдаа һэн. Тэдэнэй 9-ниинь гол цехүүдтэ эмхидхэгдэһэн гэшэ. Мүн эды шэнээнинь комплексно бригаданууд болоно. Энэ оной июниин байдалаар абажа харахада, бригадна гуримаар хүдэлэгшэдэй тоо 55-да хүргэгдөөд байба. Тэдээндэ 560 хүн ажаллана. Эдэнэр бүхы хүдэлмэришэдэймнай 44 шахуу процентнь юм. Мүнөө манда мэргэжүүлэгдэһэн 23, комплексно 32 бригада бии. 6-ниинь хүдэлмэриеэ эхинһээнь эсэс болоторнь дүүргэдэг байна. 15 коллектив хамтын үрэ дүн туйлаха хэрэгтэ хүн бүхэнэй оруулһан хубитын зэргээр салин хүлһэеэ хубаарилха гурим хэрэглэнэ. Ажахын тоосооной ёһоор миин лэ 2 бригада хүдэлнэ.

Саашадаа заводтомнай ажахын тоосооной ба подрядай зарим талануудые хэрэглэдэг участок болон цехүүдые эмхидхэхэ талаар хүдэлмэри ябуулагдахаар түсэблэгдэнэ. Үйлэдбэриие хүгжөөхэ ябадалдамнай ажалай түрүү онол аргын ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байһаниинь элитэ. Мүнөөшье эдэ коллективүүдэй үрэ дүнгүүд һайн гээд тэмдэглэхэ шухала. Тиимэһээ социалис мүрысөө эмхидхэхэдээ, эдэ бүгэдэндэ анхаралаа мүн лэ хандуулдаг болоно.

В. КУЗЬМЕНКО,
«Электромашина» заводой парткомой секретарь.

ГОРОДОЙ ХҮНДЭТЭ ЭРХЭТЭД

Советскэ Союзай Герой, РСФСР-эй уран зурааша, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Георгий Николаевич Москалев.

Социалис Ажалай Герой, Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй токарь, РСФСР-эй габьяата уралан наринжуулагша Борис Захарович Поздеев.

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН АГУУЕХЭ ... СОВЕТ АРАДАЙ ТУЙЛАҺАН ИЛАЛТЫН 40 ... ОЙДО ЗОРЮУЛАН ҮНГЭРГЭГДЭХЭ ЛЕК... ЭЛИДХЭЛНҮҮД БОЛОН ХӨӨРЭЛДӨӨ...

ЖЭШЭЭТЭ ТЕМАТИ...

Фашизмые бута сохижо туйлагдаһан илалтын 40 жэл—совет арадай, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй ажабайдалдахи политическэ ехэ үйлэ хэрэг мүн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илалтын бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанар.

Дайнай урдахи жэлнүүдтэ фашис эзэрхэг түримхэй ябуулгада хамтын эсэргүүсэлтэ эмхидхэхын түлөө СССР-эй тэмсэл.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай урда тээ манай ороной оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлхэ талаар абтаһан хэмжээнүүд.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн —сүлөөлэлгын, үнэн сэхэ дайн.

Фашис Германиие ба тэдэнэй союзнигуудые бута сохижо туйлагдаһан илалтада Советскэ Союзай шиидхэхы хубита.

Коммунис парти болбол совет арадай илалтые зоригжуулагша, эмхидхэлшэ мүн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Советскэ Союзай илалта — социализмын булюу һайн талануудай үнэншэмэ гэршэ мүн.

Партиин ба арадай бата нэгэдэл — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда туйлагдаһан илалтын эшэ нүхэсэл мүн.

Дайнай жэлнүүдтэ СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан ба хани нүхэсэл.

Эхэ ороной түлөө байлдаануудта совет сэрэгшэдэй баатаршалга.

Дайсадай ара талада—партизануудай болон подпольщигуудай баатаршалгата ябуулганууд — совет хүнүүдэй патриотизмын толотомо жэшээ болоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ тылэй ажалшадай баатаршалга.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ совет эхэнэрнүүдэй шэн зориг ба ажалай баатаршалга.

Ленинскэ комсомол — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ фронт дээрэ ба тылдэ партиин дайшалхы туһалагша мүн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ совет хүнүүдтэ патриотизм ба шэн зориг хүмүүжүүлгэдэ литература болон искусствын үүргэ.

Сэрэгэй соединенинүүд болон партизанска отрядуудай, Европын оронуудай эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ ба фашизмда харша подполидо хабаадагшадай фашис булимтарагшадта эсэргүү шэн зоригто тэмсэл.

Фашис Германиие ба милитарис Японииe бута сохилгодо антигитлеровскэ нэгэдэлэй үүргэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай түүхые буруугаар херүулалга—СССР-эй болон социализмын аха дүү оронуудта харша империализмын үзэл сурталай һүйдхэлтэ ябуулга мүн.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнда Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сүлөөлхы үүргэ.

Фашис Германиие ба милитарис Японииe бута сохилго болбол уласхоорондын империализмын сэрэгэй болон политическэ талаар ехэ диилдэлгэ мүн.

Фашизмые бута сохи... илалтын дэлхэйн хүгжэ... сада үзүүлһэн ехэ нүлөө...

Дэлхэйн социалис бай... лолго ба амжалтатай ...

Империализмын ко... лалтын буруу һүрэлгэ.

Дайнай һүүлээрхи жэл... мын уласхоорондын бай...

Эсэгэ ороноо хамгаал... най дүнгүүд— дэлхэйе... хые хүсэгшэдтэ цанга ...

Дайнай эхилээдүй бай... тэмсэхэ гээшэ Эсэгэ оро... Агууехэ дайнай гол һур...

США-гай империализм... хэй, дай жүрөөдэлгын ... дуудай аюулгүй байдал... далда горитой аюул ...

НАТО —империалис ... болон эзэрхэг түримхэй... сэг мүн.

Реваншизмда ба дай ... шууд сохилто үгэхэ гэ... та хүсэнүүдэй, түби дэл... дай цухала зорилго мү...

Империализмын харх... уг удха.

Сэрэгэй аюулые зайсуу... зэбсэг үрдилдэн бүтээл... амгалан тайбан байдал... түлөө СССР-эй, соци... оронуудай тэмсэл.

Варшавска Договорто ... нуудай арадуудай ба ар... ёһоной холбоон —эб най... тай түшэг тулгуури мүн.

Экономическа Харилса... Соведэй оршон соо ... дэй бүхы талын харилса... жэлтэ.

Дай буруушаалгын х... дээрэ үргэдэлгэ.

Совет хүнүүдэй амгал... жэл— КПСС-эй залан ... үрэ дүн мүн.

Түсэбүүдые дүүргэлгэ, ... журам ба эмхидэл—сов... граждан ба патриотическ...

Ажалшадые ангиин ... политическэ һэримжэтэй... лизмда тэсэшэгүй байхаар...

Совет Арми — залуушуу... гын, ёһотой социалис ... хүмүүжүүлгын һургуули ...

Социалис Эсэгэ ороно... лэн байхаар залуушуулы... гээшэ Ленинскэ комсомол... рилго болоно.

Оронойнгоо оборонно... бэхижүүлгэ, социалис Эс... гаалга— СССР-эй эрхэтэ... гин уялга мүн.

Эсэгэ ороноо хамгаал... да хабаадагшад тухай ... гүрэнэй анхарал оролдо...

Манай предприятиин, ... зой дайнай ветерануу...

1984 оной даабаринууд... лэй түсэбүүдые амжалта...

Ажалай шэнэ илалта... Илалтын 40 жэлдэ!

ХОДОДОО ТҮРҮҮ

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадта Зоя Никитична Благочиновагай хүтэлбэрилдэг колбаса хэдэг бригадые мэдэхэгүй хүн хомор байха. Тус бригада үндэр дүршэл шадабаритай зургаан хүдэлмэришэдһөө бүридэнхэй. Тэдэнэр бригада боложо нэгэдэһээр 20 жэл соо эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ байна. Хэдэн жэлэй туршада бригадна подрядай гуримаар ажаллана. Бригадын гэшүүд халаанайнгаа нормые ходо 120—130 процент дүүргэдэг юм.

— Даадаг бригадымни хүдэлмэришэд эбтэй зетэйгээр, нэгэ хүн шэнгеэр хүдэлдэг. Бригадымнай, мүн предприятиимнай үнинэй хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник А. Е. Пушкина залуу нүхэдтөө ёһотойл коммунис ажалай жэшээ харуулдаг. Цехэйнгээ олохон хүнүүдые ажалтайнь анха түрүүн танилсуулжа, хүдэлмэришэнэй арюун замда гаргаһан намтартай. Хүдэлмэришэд Т. С. Гвозделина, П. П. Рубина гэгшэд аха нүхэдһөө дутуугүй, бүтээсэ ехэтэйгээр ажалланад, —гэжэ Зоя Никитична хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: З. Н. Благочиновагай хүтэлбэрилдэг бригадынхид.

Б. ЛОБСАНОВАЙ
фототекст.

АЛАС ДУРНЫН хизаарта

ТАСС-АЙ КОРРЕСПОНДЕНТНҮҮДЭЙ МЭДЭЭСЭНЭ

БУРЕЙ МҮРЭНИИЕ НОМГОРУУЛХААР

Оньһожоруулагдамал хүсэтэ отряд Бурейскэ ГЭС-эй хаалта хэжэ эхилбэ. Энэ ехэ барилга дээрэ хүдэлжэ байһан комсомолшууд Талаканска хабшал соо зуун метр үндэртэ плотинын уһанай суглуулагдаха нүхэн сөөрэмые сэбэрлэжэ эхилээ. Механизаторнууд, тэһэлэгшэд, жолоошод мүрэнэй эрьеын, мүн уһанай оёорой хоёр зуун мянган кубометр шорой малтаха юм.

Гидро-барилгашад энэ ушар хэрэгтэ наринаар бэлдээ. Хадын горхоной эрьедэ саг зуурын посёлок, үйлэдбэриин бааза бариһан, барилгын болохо газар тээшэ авто-харгы бариһан, электродамжуулгын лини татаһан болоно. Алас-Дурна зүгтэ ондоо, Зейскэ ГЭС-эй барилгада хатуужаһан залуу барилгашадһаа коллектив бүридхэгдөө. Удаан хүлеэгдэһэн үйлэ хэрэг — хүсэтэ Бурей мүрэндэ добтолго эхилбэ.

Талакан,
Амарай область.

ДАЛ...

Горнорудн... технологие... руулгада ... ба. Рудае ... дабһагүй сэ... до далайн ... серын гара... тээр ехэ б... СССР-эй На... миин Алас-Д... бэй химийн ... дэлмэрилэгш... шажа элиру... лэдбэридэ ... тиимэ арга ... сэбэр болон ... шэнэ техно... агентнүүдые ...

Владивосток.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

ХЭДЫ БОЛОТОР УНЖАГАЙРХА ЮМ?

Зэдын район манай республикын хони малаар баян районуудай нэгэниинь гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ ниитын адууһа малда бардам хүрэхөөр тэжээл бэлдхэжэ абаха гээшэ районой ажалшадай эгээл шухала зорилго болоно. Эндэхи колхоз, совхозууд 21.449 гектар сабшалантай, тэрэ тоодо 6687 гектарынь гэхэ гү, али 31 процентнь уһалагдадаг юм. Ажахынуудта хамтадаа 10 лугомелиоративна, луговодуудай 53 звено нёдондо жэлэй намарһаа хойшо сабшалан дээрэ хүдэлжэ гараа. Энэ жэлдэ түсэбэй ёһоор колхоз, совхозуудта 2.74280 центнер үбһэ, 4035 тонно витаминтай ногооной гурил, 26000 тонно сенаж, 98000 тонно силос бэлдхэгдэхэ юм. Тэжээл бэлдхэлгэдэ гараһан хүн зоной ажал хүдэлмэритэй танилсаха зорилготойгоор районой хэдэн ажахынуудаар ябагдаба.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозойхид район соогоо түрүүлэн тэжээл бэлдхэлгэеэ эхилээ юм. Эндэ үбһэ хуряалгын 29 звено ажаллана. Түрүүшын мянга гаран центнер үбһэн һурилэгдэнхэй. Витаминтай ногооной гурил гаргадаг хоёр агрегат түхэрээн сүүдхын туршада хүдэлгэгдэнэ.

Үшөөтэй нютагта дүтэлхэдэ, һууринай дэргэдэхи сабшалан дээрэ гар хажуураар үбһэ сабшажа ябаһан хүн зон харагдана, тээ саанань хэдэн зуугаад томо-томо бухалнууд жэрылдэнэ.

Эндэ үбһэ сабшалсажа ябаһан сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ж. Ц. Ванкеевтэй уулзажа хөөрэлдэбэбди.

— Үбһэ хуряалгада хүн зониие олоор хабаадуулха талаар Оронгын сомоной, Селенгинскын поселково Соведүүдэй үүсхэлые манай нютагаархин үргэнөөр дэмжэнэ. Сомоноймнай харьяата һууринуудаар хүдөөгэй сходууд үнгэргэгдэжэ, айл бүхэн 1 гектар талмай дээрэ үбһэ сабшажа бухаллаад, колхоздоо тушааха гэжэ шиидэнхэй. Тиин мүнөө үедэ 126 бүлын гэшүүд тэжээл бэлдхэлгэдэ хабаадуулагдаад байна. 68 бүлынхидэй ажалые колхозой агрономмелиоратор Б. Д. Жигмитов тушаажа абанхай. Мүнөөдэртөө һурилэгдэхөөр 60-аад бухалтай болоод байнабди.

Хүршэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүрэжэ ерэхэдэмнай, тад ондоо байдалтай. Сабшалан дээрэ хүн зон тон үсөөн. Колхозой түрүүлэгшын орлогшо И. Д. Брыльтэй хөөрэлдэхэдэмнай, хүдэлмэриин түсэбэй ёһоор хараалагдаһан 34 звеногой 16-ниинь сабшалан дээрэ һаянайл гаранхай гэжэ тэрэ мэдүүлнэ.

— Хамта дээрээ тэжээл бэлдхэлгэдэ 350 хүн хүдэлхэ юм, мүнөө дээрээ 106 хүн ябалсана, тэрэнэй 29-ниинь гар хажуураар сабшана,—гэжэ нүхэр И. Д. Брыль үргэлжэлүүлнэ.

Витаминтай ногооной гурил бэлдхэдэг агрегадынь хэдэн үдэрэй туршада хүдэлжэ байгаашье һаа, оройдоол 40 тонно гурил бэлдхэнхэй. Энэ агрегадые түхэрээн сүүдхэдэ хүдэлгэхэ арга боломжо олдогдоогүй байха юм.

— Агрегаднай тон хуушан юм, гурбан халаанда хүдэлгэбэлнай эбдэршэхэ, тиигээдшье гурбадахи халаанда хүдэлхэ дүршэлтэй машинист үгы,—гэжэ Иннокентий Данилович бэеэ сагааруулна.

Гэгээтэйн сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Д. Доржиевтай уулзажа, нютагай хүн зоной тэжээл бэлдхэлгэдэ хэр зэргэ хабаадуулагдажа байһан тухай һонирхобобди.

— Нүгөөдэр сомоной Соведэй сесси үнгэргэжэ, энэ асуудал зүбшэн хэлсэхэмнай. Харьяата эмхи зургаанүүдай алба хаагшад 20 центнер набшаһата тэжээл бэлдхээд, мүнөө халаахай сабшажа, АВМ-дэ асарна. Үбһэ хуряалга богонихон болзорто үнгэргэдэг дүршэлтэйбди. Энэшье жэлдэ үнгэргэнэ бэзэбди,—гэжэ Николай Доржиевич харюусана.

Иигэжэ тус хүтэлбэрилэгшэдэй тэжээл бэлдхэлгын харюусалгатай хүдэлмэридэ һанаа амараар хандадагынь гайхалтай.

Алцагай совхозой Харюута гэжэ газарта хүдэлжэ байһан И. И. Федосеевэй хүтэлбэрилдэг звенодо хүрэбэбди. Эндэ хоёр тракторнтайшье һаа, косилкын дуталдаһан дээрэһээ нэгэл тракторынь сабшалгада хабаадуулагдана. Гадна арбаад хүн гар хажуураар үбһэ сабшана. Тэдэнэр гурбадахи үдэрөө хүдэлжэ байһаншье һаа, оройдоол 6 гектар сабшалангай ногоо унагаагаад байгаа бэлэй. Сабшалан дээрэ хүдэлмэриин эхилһэнһээ хойшо совхозой хүтэлбэрилэгшэд ябаагүй, ажалай түлбэриин, моральна болон материальна урмашуулгын гуримууд тухай хүдэлмэришэдтэ ойлгуулан хүргэгдөөгүй байха юм.

Ториин адуу үсхэбэрилдэг заводой директор А. И. Трудневтай үбһэнэй звенонуудта, витаминтай ногооной гурил гаргажа байһан агрегадта ошобобди. Энэ ажахыда оньһожоруулагдамал 4, морин косилкатай, гар хажууршадай 5 звено үбһэндэ һаял гараһан, түрүүшынгээ гектарнуудые сабшажа байба. АВМ-эй агрегат июлиин 12-һоо ажалаа эхилбэшье, оройдоол 25 тонно гурил бэлдхээ.

— Хүн зомнайшье хүү хүсэд лэ даа, харин электрын элшэ хүсэнэй дуталдаһан дээрэһээ бүхы арга боломжоёо хэрэглэн хүдэлжэ шаданагүйбди,—гэжэ агрегадые даагша М. Р. Гридин һанаа зобонгёор хэлэнэ.

— Энэ жэлдэ ган гасуур байжа, ургаса ехэл бирагүй байһан юм, һүүлэй үдэрнүүдтэл бороо орожо, талха таряан сабшалан һайжаржа байна. Манай ажахыда тэжээл бэлдхэлгын хүдэлмэриие шангадхаха асуудал КПСС-эй райкомой бюро дээрэ мүнөөдэр харагдаа. Бии байгаа дутуу дундануудаа усадхажа, ажалайнгаа эмхидхэлые һайжаруулжа, манай урда табигдаһан зорилго дүүргэхэл ёһотойбди. Витаминтай гурил гаргадаг, үшөө нэгэ шэнэ агрегат нүгөөдэр ашаглалгада табихамнай,—гэжэ Александр Иванович хөөрэнэ.

Уданшьегүй «Мир» колхозой В. Ц. Очировай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал звенодо (Урда-Намаг гэжэ газарта) хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ һая болотор намагтай, болдогтой газар байһанаа тэгшэлэн һайжаруулагдаад, һүүлэй хэдэн жэлэй, туршада сабшалан болгогдожо ашаглагдана. Теэд энэ зуу гаран гектар сабшаланда түхэрээн жэлдэ хүдэлжэ байдаг эзэнэй үгы дээрэһээ ногооншье таригдадаггүй, сабшалан дээрэ хэгдэдэг хүдэлмэри саг болзор соогоо дүүргэгдэдэггүй байһаниинь звеногой гэшүүдтэй хөөрэлдэхэдэ элирнэ.

Урда-Намагые уруудан зурыһан ханаабай хажуугаар сабшагдаад, бухал болгогдон хуряагдажа байна гэбэшье, ханаабай захаар ургаһан шанар һайтай хяаг үбһэн сабшагдаагүй. Ушар юуб гэбэл, энэ звенодо оройдоол 5 гар хажууршад тоологдоно. Тус звеногой гэшүүдэй колхозой түб һуурин Бургалтайһаа холо бэшэ хүдэлжэ байбашье һаань, тэдэндэ туһалхаар пенсионернүүд, алба хаагшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд элсүүлэгдээгүй. Колхозой бусад звеногойхид гартаа бариха зэр зэмсэгүүдээр дуталдана.

Зэдэ голой, Сэлэнгэ мүрэнэй үерлэһэн дээрэһээ үбһэ сабшалгада гараад байһан «Октябрьский» совхозой звенонууд хүндэ байдалда оронхой. Сабшалангайнгаа уһанда абтахада эндэ хүдэлжэ байһан 8 звеногой дүрбэниинь ажалаа орхижо гараха баатай болонхой. Иимэ ушарай жэл бүри шахуу тохёолдодогшье һаань, совхозой хүтэлбэрилэгшэд уһанда абтадаг, газарнуудые үерһөө урид сабшажа абаха талаар хэмжээнүүдые абаагүй байха юм.

Мүн иимэрхүү байдал Борьёогой совхоздо тохёолдонхой. Эндэ 5 звено үбһэ бэлэдхэлгэдэ гаргагданхай. Сабшалангайнгаа уһанда абтаһанһаа боложо, эдэ звенонуудай ажалай бүтээсэ тон бага.

Эндэ витаминтай ногооной гурил гаргажа байһан 2 агрегат оройдоол 10 тонно гурил бэлдхээ. Халаахай, үрмэдэһэ гэхэ мэтэ ургамалнууд АВМ-дэ хэрэглэгдэнэгүй, харин нойтон халаахай 2—2 килограмм шэгнүүртэй баглаа болгогдожо, хонидой байрануud соо хатаагдахаар үлгэгдэнэ.

Совхозой директор М. А. Спасовтай, Белоозерско сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Б. Цыреновтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэ, ган гасуурһаа боложо, ургаса муу, тиимэһээл тэжээл бэлдхэлгын хүдэлмэри удааржа байна гэлдэхэ юм. Үбһэ бэлдхэлгэдэ хонишодой бригаданuудай, һүнэй фермын коллективүүдэй, һууринай эмхи организацинуудай, хүн зоной хүсэн эндэ элсүүлэгдээгүй байһаар.

Манай ябахада «Коммунизм» колхоздо нэгэшье центнер үбһэн һурилэгдөөгүй байгаа һэн. Үбһэндэ гараха 17 звенонуудай оройдоо хадынь лэ сабшалгаяа эхилһэн нэрэтэй.

— Запчастьнуудай үгы дээрэһээ тэжээл бэлдхэлгэдэ хабаадуулагдаха 16 тракторай табаниинь мүнөө үбһэ сабшалгада гаргагдаагүй байна,—гэжэ колхозой партийна организациин секретарь В. Р. Дабаев хэлэнэ.

Зүүн Жаргалантада хүдэлжэ байһан ажалай ветеран С. Б. Цыретаровай звенодо хүрэжэ ерэхэдэмнай, Семен Бальжиевич Т-25 тракортаа оорөө һуунхай 3 морин косилка шагтагалаад, үбһэ сабшажа ябаба.

— Би мүнөө 72-тойб. Бүхы наһаараа шахуу үбһэ сабшадагби. Харин энэ жэлэйхидэл адли эмхидхэл муутайгаар үбһэндэ гаража үзөөгүй хүм. Звенодомнай 3 трактор хүдэлхэ аад, 2-ынь үшөө заһабарилагдажа байһаар. Энэ минии ябажа байһан тракторта шагтагалха косилка байхагүй. Тиимэ косилкатай һаа юун һайн бэлэй, эрьелдэжэ, сухарижа байгаад, булан, тохой хуу сабшагдаха бэлэй,—гэжэ үбгэн луговод ехэл голхоронгёор хөөрэнэ.— Үбһэндэшье ехэл оройтожо гарабабди. Бидэ 150 гектарта хуряалга хэхэ ёһотой зомди, мүнөө оройдоол 30 гектарынь сабшаад байнабди.

Ган гасуур болобо, ногооной ургахые хүлеэхэ гэһэн бодолдо абтагдажа, районой олохон ажахынуудта үбһэ хуряалгада жэгдэрэн орохо хэрэг унжагайрһаар. Район дотор хамта дээрээ үбһэшэдэй 256 звено хүдэлхэ юм, мүнөө дээрээ тэдэнэй 105-нь лэ хүдэлмэреэ эхилэнхэй. Тэжээл бэлдхэлгэдэ 2920 хүн хабаадуулагдахаар харвалагданхай аад, 980 хүдэлмэришэн ажаллана.

Нютагай ... рьяага ... эмхи зургаа... зацинуудай ... һэ хуряалга... лэгдээгүй. ... сельскэ Со... мой түрүүлэ... К. З. Какур... тус һууринай ... жээл бэлдх... хабаадалсаж... хай һонирхо... жэ мэдүүлнэ...

— Рейгүй... хэбэреэр р... ринай ажалш... хэндэ тэжээ... лаар даабар... манай харь... съездын нэр... хүдэлдэг 5 ... хүдэлмэреэр ...

Теэд тус ... хэ СПТУ-гай ... кын дунда, ... һургуулинууд... үбһэ сабша... реадүй. Иим... мүн бэшэшье... дүүдэй хари... та үзэгдэһөө...

КПСС-эй ра... сэдкомой, ра... колхоз, сов... гай Соведүүд... шэдтэ үбһэ ... мэриие эрш... хэмжээнүүдые ... абаха талаар ... табиха саг ... Хэды болон... юм?

Зэдын р...
химал...
штатнаб...

«Зэдын ...

ҺУРГУУЛИИН ХҮГЖЭЛТЫН ШЭНЭ ШАТА

…НГА ЭРИЛТЭ ТАБИХА

…эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэрээр һургуулиие хубилган шэнэлэлгын гол шэглэлнүүд найруулагдажа, хүлитэ ёһоор баталагдаа гэжэ мэдэнэй. Энэ шэнэлэлгын гол зорилго юун бэ гэхэдэ, совет һургуулиин хүдэлмэриие шанарай талаар шэнэ шатада хүргэжэ дээшэнь үргэхэ гэһэн гэжэ би ойлгоноб. Һурагшадые ажабайдалда бэлдэхэ, общественэ эрилтэ гүйсэдөөр хангалтатай тула мэргэжэлтэдые бэлдэхэ — эдэ бүгэдэ асуудал бүлэ бүхэнэй, бүхы совет арадта хабаатай.

Багшанарай ба һурагшадай ажалые сэгнэхэ хэрэгтэ албан хойрогоор хандалгые огтолон болюулха гэжэ КПСС-эй XXVI съезд заагаа. Ажалаймнай бодото шанар сэгнэгдэнэ гэжэ һурагшадай зүрхөөрөө ойлгоһон лэ сагта сэгнэлтын һургаха ба хүмүүжүүлхэ үүргэ дээшэлхэ бшуу.

Гэхэ зуура һурагшадай техническэ ажалай хэшээлдэ олоһон мэдэсые, шадабариие шалгаха ба сэгнэхэ талаар научна үндэһэтэй методико дээрэ үгы юм. Энэ үйлэдбэриин һуралсалай багшанар өөһэд өөһэдынгөө зохёохы байдалаар һурагшадай ажалые сэгнэдэг. … Теориин асуудалда һурагша мууса харюусаашье һаа, практическа шадабаритай, ямаршье өө-мөөгүйгөөр багшын даабариие бүтээжэ шададаг байна.

Гэхэ зуура ажалай хэшээл дээрэ багша һурагшадай мэдэсые шалгаха ёһогүй гэжэ би баталнагүй. Шалгаха хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, теоретическэ һайн бэлэдхэлтэй байха тумаа һурагшад практическа шадабари дээрээ байха ушартай.

Хүдөөгэй буряад һургуулинуудай IV—VIII классуудай техническэ ажалай һуралсалай программа хадаа РСФСР-эй хүдөөгэй юрэнхы эрдэмэй һургуулиин IV—VIII классуудта заагдахаар 1980 ондо найруулагдаһан программын үндэһөөр зохёогдоһон гэшэ. Долоон хоног соо нэгэ часай туршада ажалай хэшээл хэхэдээ, программаар хараалагдаһан юумые дүүргэхын тула бүхы юумэнэй дэ һурагшадые һургахын аргагүй юм. Тиимэһээ бидэ ажалаа научна гуримаар гэхэ гү, али ажалай хэшээлдэ НОТ-гээшые бэелүүлхэ гэжэ тэмсэдэгбди.

Энэмнай юун гэшэб?

Нэгэдэхээр, ажалай хэшээл бүхэн юрэнхыдөө практическа шэнжэтэй байха зэргэтэй. Һуралсалай сагай 20—25 процентые багша үгтэһэлэй тэмдэр заабари практическа ажалдаа зарулха тула хэрэглэхэ болоно. **Хоёрдохёор,** усалда орохогүйн тула һурагшадые хэшээл дээрээ тон ехэ һэримжэтэй, мэрамтай байлгажа һургаха шухала. **Гурбадахаар,** үхибүүд эдэрхэн бэлэ, бүтэн бүрин инструментнүүдээр ажаллаха зэргэтэй. **Дүрбэдэхээр,** хэшээлэйнгээ эхилхын урда тэ ажалайнгаа хубсаһа үмдөөд, тус тустаа хүдэлхэ газартаа орлон бододог байха ёһотой. **Табадахаар,** һурагшад хэшээлэйнгээ эхилхэһээ урид станогуудаа туршаха, эдэрхэн бэшэнь элирүүлхэ болоно. **Зургаадахаар,** ажалаа эхилхын урда тээ сайн … **Долоодохёор,** хүдэлжэ байһан станогой ойро фартугуудаа, халаадаа тайлаха хэрэгтэй. **Наймадахаар,** үхибүүд модоной зомгоохо гү, али түмэрэй үртэһэ гараараа эгэхэгүй, харин станогоо гүйсэд зогсооход лэ арилгаха ёһотой. **Юһэдэхээр,** хүдэлмэриингөө газарта ариг цэбэрые, гурим журамые сахиха гэшэ нэн түрүүшын эрилтэ болохо ёһотой. **Арбадахаар,** техническэ ажалай һуралсалай программые бэелүүлхын тула неделиин соо 1—3 часай туршада техническэ кружокой хүдэлмэриие ябуулха шухала. Тэрэнэй хүдэлмэриин дүн четвертиин, хахад жэлэй ба жэлэй дүнгөөр сэгнэгдэн шэнжэлэгдэдэг.

Ажалаа зүбөөр, шадамаар түсэблөөд, хүдэлмэриингөө газарые зохидоор эмхидхэжэ, программынгаа материалые практическа талаар хэрэглэжэ, үгтэһэн даабари һайнаар дүүргэжэ шадаһан һурагша «5» сэгнэлтэ абадаг. … «4» сэгнэлтэ табидаг хүм.

Энэ дурсагдаһан эрилтые һананаһан хүрэхөөр бэшэөр дүүргэһэн һурагшад «3» сэгнэлтэ абадаг. Энэһээ доошоо дүн харуулаад һаа «2» гү, али «1» сэгнэлтэнүүдтэ һурагшад «хүртэдэг».

Һургуулиие хубилган шэнэлэлгэ — бүгэдэ арадай хэрэг гэлсэнэбди. Гэбшье бидэ, ажалай, үйлэдбэриин һуралсалай багшанар «сагай улаирлай һайжархые» хүлеэгээд һууха бэшэ, харин һургуулиие хубилган шэнэлэлгые өөһэдынгөө «гараар» бэелүүлхэ уялгатай зон гэшэбди гэжэ ойлгонобди. Тиимэһээ хүдэлмэриингөө шанарые улам бүри һайжаруулха, ёһотойл ажалша хүнүүдые бэлдэхэ гэжэ аһан оролдохо болоноо. Ондоогоор хэлэбэл, В. И. Ленинэй һургаһан ёһоор, һуралсалые үйлэдбэриин байдалтай нягтаар холбон, политехническэ шэглэлтэй болгохо гэжэ тэмсэхэ ушартай.

Зүб. Тэрэнэй тула материальна һайн үндэһэ һуури байгуулагдаа ушартай. Энэ талаар Түнхэнэй районой Толтойн дунда һургуулиин шэхэ гайнгаа ажахытай ивээ холбоотой юм. Жэл бүри манай һургуулиин ажахынгаа үйлэдбэриин ажалда хабадагдаг. Энэнь иматтал зунай амаралтын үедэ бэшэ, харин һуралсалай түхэрэгэй жэл соо ябуулагдана.

Гэхэ зуура һургуулиие хубилган шэнэлэлгын эрилтые үшөө һайнаар ойлгоһон ажахын хүтэлбэрилэгшэд һургуули тушаа бүри ехэ анхарал оролдолго гаргаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. БИРБАЕВ,
Толтойн дунда һургуулиин багша.

РААР ...НГАНАБ

БЭРХЭ НАЙМААЛАГШАД

— Хоёр жэлэй саада тээ магазимнай капитальна заһабарилгада орожо, һэльбэн шэнэлэгдэһэн юм. Досоо талань хүнэй ороходо үзэмжэтэй болгогдоо, — гэжэ наймаалагшад хөөрэнэ.

Нээрээшье, магазинай түхэл хубилгагданхай, ороһоншье хүндэ, хүдэлһэн зондошье урматайл. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй табигдадаг дэлгүүрнүүд хүү хүргэдэг түхеэрэлгэнүүдтэй болгогдонхой. Тиигэжэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые удаан саг соо дэлгээн харуулха арга боломжо байгуулагдаа ха юм.

Үшөө нэгэ һайшаалтай баримта дурдалтай. Тэрэ эдеэ хоолой зүйлөөр хангадаг предприятинуудтай, «Бурятрыба», хладкомбинат, «Росбакалея». Сотниковой шубуунай фабрика, нэгэдэхи пищеторгын баазэ гэхэ мэтэнүүдтэй харилсаа холбоогоо эрид һайжаруулаа юм. Болзорлогдоһон үдэртөө эдэнэр магазинай хүтэлбэрилэгшэдтэй зохилдуулан, эдеэ хоолой зүйлнүүдые асарна.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ тусхай выставкэнүүд эмхидхэгдээ. Зоной эрилтэ, хүсэлые иимэ аргаар шудалхада хэды зохид бэ. Саашадаа наймаанайнгаа ассортиментые һэргээхэ, хубилгаха, олошоруулха талаар зорилгонууд табигдаа.

Шэл амһарта тушаан абаха талаар түсэб тодорхойлогдонхой юм. Энэнь заатагүй 100 процент дүүргэгдэдэг.

Электрын элшэ хүсэ алман арьбалха талаар тобшолоо һаа, хахад жэлэй туршада 500 киловатт-час зайн гал алмагдаһан байна.

Эрхим наймаалагшадай тоодо 40 жэлдэ хүдэлжэ ябаһан республикын габьяата наймаалагша Галина Николаевна Гольферовае нэрлэе, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ энэ нүхэрнай хилээмэ карточкаар наймаалдаг байһан юм. Иигэжэ мэргэжэлэйнгээ хүндэтэ үг зорилгонуудые, хүшэр хүндэшье үенүүдые бэе дээрээ даажа гараһан Галина Николаевна хүндэлүүлхэл еноороо хүндэлүүлнэ, залуушуулда шадабаряа дамжуулна. Гастрономиин таһагай үнинэй хүдэлмэрилэгшэ кассир Н. П. Харитонова, наймаалагшад Наталья Пояскова, Оксана Григорьева, бакалейн таһагайхид Полина Илкова, Светлана Моисеева гэгшэд мэргэжэлээ сүм шудаланхай. Мүн наймаалагшадай үдэр бүриин туһалагшад, хамһабариин хүдэлмэрилэгшэд А. Е. Мясникова, Л. И. Щепина гэгшэдые дурдангүй гаража болохогүй. Түрүү коллективые хүтэлбэрилэгшэд Елена Еврасимовна Кузьменко Галина Николаевна Костина хоёр худалдаа наймаанда олон жэлдэ хүдэлөөшье һаа, үшөө шудалха, һураха, үзэхэ гээшэһээ орсадаггүй, бусадташье иимэ эрилтэ табидаг юм. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ хүн зонтой хүдэлжэ шададаг даа. Үдэр бүхэндэ болодог «Габан минута» гэдэг зүблөөндөө эли тодоор, тобшохоноор үдэрэй зорилгонууд тухай хэлсэдэг. Тиигэжэ ажалай һайнаар эмхидхэгдэһэнэй ашаар магазин соо үлүү шууяан, ээлжээндэ түрисэлдөөн болодоггүй байһаниинь эли.

Городой түбэй эдеэ хоолой 10-дахи магазинай ээзд—шадамар бэрхэ наймаалагшад заншалта һайндэрөө ажалай урматай бэлэгүүдээр угтаа һэн.

Ц. САГАЕВ.

Түнхэнэй районой «Аршаан» курортдохи хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангай коллектив тиимэшье ехэ бэшэ юм. Эндэ оройдоол хорёод хүн ажаллана. Гэбэшье энэ багахан коллектив соо ажалша шударгы, оролдосотой бэрхэ хүнүүд олон байха. Тэдэнэй дунда нэһатайшуулшье бии. Ажалай ветеран, коммунист Долсон

ХАБАТАЙ ДҮҮРГЭЭ

Санжиевна Доржиева үни хада наһанайнгаа амаралтада гарабацье, дуратай ажалдаа хүдэлһөөр. Тэрэ олон жэлэй туршада фотографоор хүдэлнэ. Дайнай ветеран Лудып Дондокович Портихеев час заһадаг мастер юм. Тэрэ һара, жэл бүриингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэдэг, хүн зоной дунда хүндэ ехэтэй болоһон, мүн залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ гээшэ.

Эндэ коммунистнууд болон комсомолшууд олон юм. Оёдолой цехэй комсомол басагад Людмила Воронина, Евдокия Зарбуева, Людмила Батарова гэгшэд һайнаар хүдэлхэ, бэлиг шадабаряа дээшэлүүлхэ дүүрэн арга боломжонуудтай. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй хажууда баян дүршэлтэй аха нүхэдынь, һурган хүмүүжүүлэгшэдынь — Харла Содномовна Хандакова, Людмила Георгиевна Мартынова гэгшэд ажаллана ха юм. Харла Содномовна 13-дахи жэлээ эндэ оёдолшоноор хүдэлхэ зуураа, амарагшадай, мүн эндэ ажаһуугшадай магтаалда оло дахин хүртэнхэй. Харин Людмила Георгиевна оёдолшодой бригадые хүтэлбэрилдэг. Тэрэ партиин гэшүүн, поселково Соведэй депутат юм.

— Район доторoo дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ манай коллектив эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангуудай дундаһаа түрүү һууриде гараһан байна. Хоёрдохи кварталайнгаа түсэбые 131,6 процент дүүргээбди. Тиихэдэ гансал июнь һарынгаа түсэб 20 процентээр үлүүлээбди. Харин июль һарын түсэб 5 хоногоор уридшалан дүүргээбди.

— Мүнөө үедэ манай коллективэй олохон гэшүүд үбһэ бэлэдхэлгэдэ хабаадалсанад. Бидэнэр «Восточные Саяны» колхоздо жэл бүри шефскэ туһаламжа үзүүлдэг байнабди, — гэжэ «Аршаан» курортын хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангые даагша Николай Фёдорович Ткачёв хөөрөө һэн.

Үнэхөөрөөшье, энэ коллективэйхид «Восточные Саяны» колхозой Толтойн отделениин адууһа малда шэмэтэй һайн тэжээл бэлэдхэдэг заншалтай. Энэ хүдэлмэридэ коллективэй гэшүүд бултадаа хабаадалсадаг. Мүнөө жэлдэ тэдэнэр 40 центнер үбһэ, 10 центнер халаахай бэлэдхэхэ түсэбтэй һаа халаахай суглуулха хүдэлмэриеэ 250 килограммаар үлүүлһэн байна. Тиихэдэ түсэбһөө үлүү ехэ үбһэ бэлэдхэхэ уялга абанхай.

Эдэ үдэрнүүд аршаанайхидта хүдэлмэриин халуун үдэрнүүд болохоороол болохонь гээшэ. Тэдэнэр мүнөө уһа голой эрьедэхи, нуга цугын ногоо сабшана. Наратай үдэрнүүдэй болохолоор коллективэй гэшүүд бултадаа гаража, үбһэеэ хуряаха юм.

Х. ДАМПИЛОВА.
Түнхэнэй район.

…ОХОДО УРМАТАЙ

…газин соо орожо, ямаршье хубсаһа хунар үхибүүдтээ шэлэжэ абаха аргатай болоо.

Тус магазинай хүдэлмэрилэгшэд хүн зониие һайнаар хангахын тула оролдоно. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр үхибүүдэй эд бараанай выставкэнүүдые, ярмагуудые үнгэргэнэ. Тиигэжэ эд бараа худалдаха түсэбөө магазинай коллектив амжалтатайгаар дүүргэнэ бшуу. Тодорхойлоол, үнгэрэгшэ жэлдэ 0,5 миллион түхэригэй эд бараа түсэбһөө гадуур худалдаа.

«Детский мир» магазинай коллектив байгша оной түрүүшын хахад жэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр ОРС доторoo шалгаржа, нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

М. СЕРГЕЕВ.

Социалис оронуудаар

УРГАСА ХУРЯАЛГА ЭХИЛЭЭ

СОФИ. Болгариин Добруджанска хизаарта намарай ороохото ургамалнуудые хуряажа эхилээ. Мүнөө жэлдэ хүйтэн хабар болоһон дээрэһээ механизаторнууд хуряалгын техникэ урдынхиһаа оройтожо полидо гаргаа юм. Тиимэһээ мүнөө жэлэй хүдөө ажахын кампаниин үедэ ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэхэ болоно. Хүдөөгэй ажалшад намарай ургамалнуудые хуряахын хажуугаар үбһэ хуряаха, хабарай ургамалнуудые тариха, элдэб үбшэнгүүд болон хорхой шумуулһаа ургамалнуудые хамгаалха хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ болоно. Ургаса хуряалгын үедэ кооператор бүхэнэй дүүргэхэ зорилгонуудые тодорхойлһон түсэбүүд табигдаа юм. Поли дээрэхи хүдэлмэри хоёр, гурбан халаанда эмхидхэгдэнэ. Таряан ажалай бригадануудта ажаһуудалай һайн эрхэ байдал байгуулхын тула агропромышленна комплекснуудай хүтэлбэрилэгшэд эртээнһээ һанаагаа табиһан байгаа.

Хүдэлмэриин шанарай хойноһоо хинаха гээшэ хүдөөгэй ажалшадай гол анхаралда байдаг болонхой. Мүнөө энэнь механизаторнуудай ажалые урмашуулна.

АГААРАЙ ФЛОДОЙ ҮДЭР

БУХАРЕСТ. Социалис Румыни, сэрэгэй болон граждан летчигууд, эрдэмтэд ба авиаконструкторнууд, СРР-эй самолет бүтээлгын промышленностиин предприятинуудай коллективүүд Агаарай флодой үдэрые тэмдэглэбэ. Самолет бүтээлгэ хадаа социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ бии болоһон Румыниин промышленностиин залуу һалбари юм. Мүнөө тэрэ пассажирска, һуралсалай болон хамһабариин самоледуудые, вертоледууд болон мотопланернуудые бүтээдэг. СССР-тэй бэелүүлэгдэдэг харилсаа холбооной ашаар ЯК-52 гэжэ һорилгын самолет бүтээлгэ үргэдхэгдэнэ. Румыниин Тар ба Лар гэжэ авиационно компаниннуудай хангадаг уласхоорондын агаарай замууд 120 мянганһаа дээшэ километр болодог, Румыниин ниислэлые дэлхэйн 38 хото городуудтай холбодог юм. 11 мянга шахуу километр утатай ороной агаарай дотоодын зам хүгжөөгдэнэ. Советскэ Союзда бүтээгдэһэн АН-24, ИЛ-18, ИЛ-62, ТУ-154 самоледууд румын авиаторнуудта һайшаагдадаг юм. Арадай засагай жэлнүүдтэ республика дотор түгэс бэлэдхэлтэй авиационно кадрнууд — пилодууд, инженернүүд болон технигүүд бии болоо юм.

ГАЙХАМШАГТА ОЙЕ УГТУУЛАН

БУДАПЕШТ. ВСРП-гэй XIII съездые болон Венгриин сүлөөлэгдэһөөр 40 жэлэй ойе угтуулан ажалша коллективүүдэй дунда социалис мүрысөөнэй дэлисэ үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ. Республикын барилгын түрүү трестнүүдэй нэгэниинь болохо «Альба-Регия» гэжэ трестын хүдэлмэришэд мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Тэдэнэр гэр барилгаар жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, түлишэ гаргашалһанай түлөө харюусалгые дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин түрүү аргануудые нэбтэрүүлхэ, мянган тонно нефтиин үнэ сэнтэй адли хэмжээнэй элшэ хүсэ алмаха уялга абанхай.

Социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй тоодо Венгриин худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд оролсоно. «Шкала» фирмын ниислэл хотын универмагуудай социалис ажалай 70-һаа дээшэ бригада гайхамшагта үдэрые угтуулан, дээшэлүүлэгдэһэн уялганууды абанхай. Хангалгын хэмжээе дээшэлүүлхэ, үргэн хэрэглэмжын эд бараанай зэрьесые үргэдхэхэ гээшэ уялгануудай гол хубинуудай нэгэниинь болоно.

ИЛАЛТЫН БАЯРТА ЗОРЮУЛНА

УЛААН-БААТАР. Совет ба монгол сэрэгшэдэй Халхын голдо япон эзэрхэг түримхэйшүүлые бута сохижо, түйлаһан илалтын 45 жэлэй ойе угтуулан абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ талаар Зүүн-Гобиин аймагай промышленна предприятинууд болон ажахынуудай ажалшад үндэр дүнгүүдые түйлана. Жэшээлбэл, ашагта малтамал шанаржуулгын Хажу-Улаан ба Хар-Айраг предприятинуудай интернациональна коллективүүд эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилхэ талаар даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэнэ. Чойрско экспедициин геологууд бэдэрэлгэ-шэнжэлгын ба үрэмдэлгын хүдэлмэриин талаар түсэбөө хараа байса үлүүлһэн байна. Жэлэй эхинһээ хойшо хизаарай индустриин ажалшад түсэбһөө гадуур 2 миллион шахуу түгригай продукци бүтээгээ юм.

ПРОМЫШЛЕННА РОБОДУУДЫЕ ҮЙЛЭДБЭРИЛНЭ

ПРАГА. Чехословакиин Горжица хотодо электро-түхеэрэлгэнүүдэй заводто промышленна рободуудые олоор үйлэдбэрилжэ эхилэнхэй. «Онъһон туһалагшад» хүнэй бэедэ һайн бэшэ үйлэдбэритэй участогуудта хүдэлхэ, хэбтэ сохихо ба шудхаха хүдэлмэринүүдтэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ байна. Бүтээсэ ехэтэй, зохёохы ба алмалтатай хүдэлмэриин эгээл тааруу зохид эрхэ байдал байгуулха гээшэ ЧССР-эй арадай ажахыда робототехникэ нэбтэрүүлгын гол зорилго болоно. Промышленностьда робот нэбтэрүүлхэ ниитэ гүрэнэй программа тус зорилгые шиидхэлгэдэ зорюулагданхай. Байгша табан жэлэй эсэс тээшэ 3 мянган автомат манипулятор үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхээр хараалагдана.

Промышленностьда техникэ һэльбэн шэнэдхэхэ гол зорилгонуудые чехословак хүдэлмэришэд совет мэргэжэлтэдтэй нягта харилсаа холбоотойгоор шиидхэдэг юм. Байгша табан жэлдэ хоёр ороной эрдэмтэд «гурбадахи үеын» рободуудые байгуулха талаар хүдэлнэ. Станогуудые, кузнечно-прессэй машинануудые хангахын тула, хабсаргалгын ба складай хүдэлмэринүүдтэ, химическэ промышленностьда тэдэнэр үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болохо юм. Эдэ рободуудай компьютернэ түхеэрэлгэнүүд Советскэ Союзда бүтээгдэдэг. СЭВ-эй бусад гэшүүн оронуудай машина бүтээгшэд бэшэ узелнуудыень бүтээхэ юм.

ТАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ТҮЛЭГ ДУНДАА

ХАНОЙ. Вьетнамай полинууд дээрэ тарилгын хүдэлмэри түлэг ябуулагдана. СРВ-гэй Түбэй статистическэ управлениин мэдээнүүдэй ёһоор, 880 мянган гектар талмайда барайгар таригдаад байба. Энэнь нёдондо жэлэй энэ үетэй сасуулхада, 4,9 процент ехэ болоно. Вьетнамай хүдөөгэй ажалшад овощ, соя, бусад техническэ ургамалнуудые баһал графигһаа уридшалан тарина.

(ТАСС).

СЕНТ-ЭКЗЮПЕРИИН ДУРАСХААЛДА

ПАРИЖ. Корсика арал дээрэ Бастия хотын аэропортдо мэдээжэ француз уран зохёолшо, летчик Антуан де Сент-Экзюпериин дурасхаалай баяр ёһолол болобо. 40 жэлэй саада тээ тус аэропортын газар дээрэ байһан сэрэгэй аэродромһоо сэрэгэй летчик Сент-Экзюпери һүүлшынгээ ниидэлгэдэ гараһан юм. Немец-фашис сэрэгүүдэй эзэмдэһэн Франциин газар, дээгүүр тагнуулай даабари дүүргэжэ ябаһан байгаа. Дундада далай дээрэ тэрэнэй самолет буудагдаа ха гэжэ тоолодог.

Бастия — Боретта аэропортдо бодхоогдоһон Антуан де Сент-Экзюпериин хүшөөгэй дэргэдэ француз ветеранууд-летчигууд, дэлхэйн хоёрдохи дайнай олон тоото хабаадагшад сугларaa. Агаарай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүндэтэ харуул сэрэгэй ёһолол үгөө. Фашизмтай тэмсэлшэ-сэрэгшын, «Бишыхан принцэй», «Хүнүүдэй газарай», «Цитаделиин» болон бусад олон гайхамшагта зохёолнуудай авторай дурасхаалда француз эсэргүүсэлтын дайшалхы тугууд нэигүүлэгдэһэн байна.

М. А. ШОЛОХОВОЙ ДУРАСХААЛДА

НЬЮ-ЙОРК. Ород номой клубай ООН-ой штаб-байшанда эмхидхэгдэһэн үдэшэ агууехэ совет уран зохёолшо М. А. Шолоховой дурасхаалда зорюулагдаһан байгаа. Совет литературын классигай ажаябадал ба зохёохы ажал ябуулга тухай ООН-ой библиотекын директор В. Н. Орлов хөөрэжэ үгөө. Удаань үдэшэдэ хабаадагшадта — эмхиин секретарнадай хүдэлмэрилэгшэдтэ, дипломадуудта, американ олониитын түлөөлэгшэдтэ «Тихий Дон» гэһэн фильм харуулагдаһан байна.

ФРГ-дэ түрүүшын добтолгодо хэрэглэгдэхэ американ ракетэнүүдые тараан тодхолго тушаа бүгэдэ арадай асуулта үнгэргэгдэбэ. Тэрэнэй дүн согсолходонь асуудалда харюу үгэһэн хүн зоной 88 процентнь ядерна буу зэбсэг тодхолгые эрид буруушааба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: асуулта үнгэргэһэн координацнонно комитедэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Иозеф Лайнен.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТАСС · АПН

ФКП-гэй ХАРАА ШУГАМ НАЙРУУЛАГДАБА

ПАРИЖ. ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүн, ФКП-гэй ЦК-гай секретарь, Арадай суглаандахи коммунистнуудай бүлэгэй түрүүлэгшэ Андре Лажуани Франциин дотоодын политическэ шухала асуудалнуудаар ФКП-гэй хараа шугамые найруулба.

«Радио Монте-Карло» гэһэн дамжуулгада хабаадахадаа, парти өөрынгөө политикада ажалшадай эрилтэнүүд болон хэрэглэмжэнүүдые үндэһэ болгоно гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Тиимэһээ мүнөө үедэ хүдэлмэригүйдэлгын ябадалые буруушаалгын тэмсэлдэ тэрэ онсо анхаралаа хандуулдаг байна.

Франциин коммунистнууд правительствын бүридэлһөө гараашье һаа, зүүнэй хүсэнүүдэй холбооной тала баримталха, зүүнэй хүсэнүүдэй абаһан уялгануудые дүүргэхын тула бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлхэ юм гэжэ А. Лажуани зааба. Гэхэтэй хамта ФКП мүнөөнэй экономическа политикые буруушаана гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

ЯДЕРНА ЗЭБСЭГ ХЭРЭГСЭЛНҮҮДЫЕ ХУРЯАХЫН ТҮЛӨӨ

ТОКИО. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын түлөө уласхоорондын конференци Японой ниислэл хотодо һая нээгдэбэ. Буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулхын, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүгэдэ ниитээрээ сүм хуряахын, түбн дэлхэйн эб найрамдалта хүсэнүүдэй һаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлхын түлөө тэмсэл гэһэн асуудалнууд хуралдаанай делегадуудай гол анхаралда байба. 37 ороной, тэрэ тоодо Советскэ Союзай дайн буруушаалгын нэгэдэлнүүдэй, мүн тэрэшэлэн уласхоорондын 11 эмхиин 600 түлөөлэгшэ конференцидэ хабаадана. Хиросима ба Нагасаки хотонуудай атомна бомбодолгодо ороһон уйдхар гашуудалта ойе бүхы дэлхэй дээрэ тэмдэглэхэ үедэ энэ хуралдаан үнгэргэгдэдэг заншалтай.

Японой Залуушуулай эмхинүүдэй соведэй түлөөлэгшэ Кинти Онодэра хуралдаае нээхэдээ, Вашингтон Японие ядерна һандаралай харгы руу дахин түлхихөөр бэлэн байна гэжэ мэдүүлбэ. США-ган 7-дохи флодой онгосонууд дээрэ «томагавк» гэжэ далита ракетэнүүдые тодхолго хадаа ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые гадаадаһаа асархагүй, тиимэ зэбсэгтэй байхагүй, тэрэниие үйлэдбэрилхэгүй гэжэ Японой соносхоһон гурбан ёһо гурим бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно, — гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэбэ. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын, хүн зониие олоорнь хюдаха зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй нөөсэнүүдые усадхахын түлөө тэмсэлдэ хүсэлэл оролдолгонуудаа нэгэдүүлыт гэһэн уряатайгаар К. Онодэра түбн дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэ хандаба.

Конференци гурбан шатада үнгэргэгдэхэ юм: Токиодо гурбан үдэрэй туршада хүдэлһэнэй һүүлээр тэрэ Хоросимада ба Нагасакида үргэлжэлхэ. Һүүлшын шатада эб найрамдалай түлөө япон тэмсэлшэдтэй хамта хуралдаанай делегацинууд жэл бүри үнгэргэгдэдэг эб найрамдалай заншалта жагсаалда хабаадалсаха.

ХҮН ЗОН «ХҮГШЭРНЭ»

НЬЮ-ЙОРК. Манай түбн дэлхэйн хүн зон аали удаанааршье һаа, «хүгшэржэ» байнхай. ООН-ой шэнжэлэгшэдэй мэдээнүүдэй ёһоор, залуу хүн зоной хубинь хороно, харин наһатайшуулай хубинь ургана. Иимэ байдал Африкаһаа бэшэ дэлхэйн бүхы районуудта хабаатай. Диилэнхи олон оронуудта хүнэй дундуур наһанай ехэ бололго ба үхибүүдэй мүндэлэлгын үсөөрэлгэ энээнэй гол шалтагаан болоно. Энэ талаар Африка онсо байдалтай. Тэндэ үхибүүдые олоор түрэдэг байһан зандаа. Тиихэ үедөө хүнэй дундуур наһанай хэмжээгээр Африка бүхы түбинүүдэй дундаһаа һүүлшын һуури эзэлнэ.

Ерэхэ арбан жэлдэ хүн зоной «хүгшэрхэ» ябадал түргэдэхэ гээд хараалагдана. Мүнөө жэлдэ хүгжэнги оронуудта 60-һаа дээшэ наһатай хүнүүд бүхы хүн зоной 16 процентнь, харин хүгжэжэ байгаа оронуудта 7 процентнь болоно. 40 жэлэй үнгэрхэдэ, эдэ дүнгүүд тус тустаа 23 ба 14 процент болохо юм.

Гайхамшагта үдэр

БУХАРЕСТ. «СССР-эй ханинар» гэһэн хамтаралай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе Румыниин олониитэ үргэнөөр тэмдэглэбэ. 1934 оной июльдэ Румыниин Компартиин үүсхэлээр байгуулагдаһан хамтаралай ажал ябуулгань Румынидэ Советүүдэй ороной түйлалтануудые идхан дэлгэрүүлгэдэ туһа нэмэри болоһон байгаа гээд эндэ болоһон баярай суглаан дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Тэрэнэй зэргэнүүдтэ нэгэдүүлэгдэһэн Румыниин общественэ түрүү түлөөлэгшэд совет болон румын арадуудай хоорондохи хани барисаа ба харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала хубитаяа оруулһан байгаа. Совет Армиин Румыниие сүлөөлһэнэй, орон дотор фашизмда, империализмда харша революциин илаһанай һүүлээр Румын-совет хани барисаанай бүлгэмые (АРЛУС) байгуулга хадаа хоёр ороной арадуудай хоорондохи харилсаа холбооe хүгжөөлгэдэ шэнэ шата болоо һэн. Социально-политическэ шэнэ эрхэ байдалда тус бүлгэм «СССР-эй ханинар» гэһэн хамтаралай ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлнэ.

Хоёр партиин ба ороной хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд СССР СРР хоёрой хоорондохи харилсаануудые үргэдхэлгэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ гээд суглаан дээрэ онсолон тэмдэглэбэ. Эдэ уулзалгануудынь хоёр талын харилсаа холбооной үмэнэ үргэн хараа замуудые нээдэг, шэнэ удха оруулдаг байна.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

В. СОЛОУХИНТАЙ УУЛЗАЛГА

Буряадай Уран зохёолшодой холбоондо мэдээжэ совет поэт Владимир Солоухинтай уулзалга болобо. Республикынгаа уран зохёолшодой хүдэлмэри тухай энэ холбооной правлениин түрүүлэгшэ Николай Дамдинов айлшандаа тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгөөд, нүхэр Солоухинда үгэ үгэбэ.

Владимир Алексеевич Солоухин зохёохы ажал тухайгаа, орон соогуураа, мүн хилын саанахи гүрэнүүдээр аяншалһан тухайгаа дэлгэрэнгыгээр, һонирхолтойгоор хөөрэбэ.

Удаань В. А. Солоухин уран зохёолшодой олон тоото асуудалнуудта харюусаа.

Энэ уулзалгын түгэсхэлдэ Буряадай АССР-эй республиканска шангай лауреат Ц-Д. Д. Дондокова республикынгаа уран зохёолшодой, улад зоной, мүн өөрынгөө үмэнэһөө хүндэтэ айлшандаа хүндын тэмдэг болгон, буряад ёһоор хадаг гарай бэлэгтэйгээр бариба.

Б. НАМДАКОВ.

Һонирхолтой үдэшэ

Улаан-Үдын районой Тарбагатайн соёлой байшан соо элдэб үеын, һонирхолтой хуби заяатай хүнүүдтэй олоной анхарал татаһан уулзалга болобо. «Граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудай ветерануудые Тарбагатайн залуушуул амаршална» гэһэн томо транспарант доро, буурал толгойтой наһажаал хүнүүд, ажалай болон дайшалхы габьяае гэршэлһэн орден, медальнуудтай ветеранууд олоороо суглараа.

Тарбагатай нютагта совет засагай илан мандаһан тухай партиин, ажалай болон дайнай ветеранууд дурсан хөөрөө. Партиин ветеран К. С. Чебунин, ажалай ба дайнай ветеран Н. Н. Борисов болон бусад үгэ хэлэхэдээ, үхибүүднай, аша, гушанарнай дайе бү үзэг лэ, бидэ арга шадалтай ябаа сагтаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэбди гэжэ тэмдэглэһэн байна.

Уулзалгын түгэсхэлдэ комсомолой организациин секретарь Т. Калашникова залуушуулай, комсомолшуудай зүгһөө ветерануудта халуун баярые хүргөө. Соёлой байшангай уран һайханай коллективэй концертээр уулзалга дүүрэһэн байна.

Н. ДАШИЕВ.

УЛААН-ҮДЭЕЭ БУСАБА

Зунай сагта Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй Буряад драмын академическэ театрайхид хүдөө нютагуудаар гастрольдо ябажа, һонирхолтой зүжэгүүдээ харуулаад, һаяхан Улаан-Үдэеэ бусажа ерэбэ.

Артистнар гурбан бүлэг болон хубааржа, Усть-Ордагай, Агын автономито округуудаар, республикынгаа районуудаар ябажа, элдэб авторнуудай зургаан зүжэг харуулаа.

Залуу режиссёр Т. Бадагаевагай Ц. Шагжинай пьесээр табиһан түрүүшын найруулга «Будамшуу» гэжэ зүжэг юм. Ага нютагаархин «Будамшууе» хани халуунаар угтажа абаһан байна. Зүжэгэй гол рольнуудые Буряадай АССР-эй арадай артистнар Нина Токуренова, Михаил Елбонов, артист Чимит Ринчинов гүйсэдхөө. Зүжэг харуулхаһаа гадна, тус бүлэгэйхид Нина Токуреновагай ударидалга доро үбһэ сабшагшадта айлшалжа, театрайнгаа амжалтанууд тухай хөөрэһэн, гоё һайхан дуунуудые, зүжэгүүдһээ хэһэгүүдые гүйсэдхэһэн, саашанхи түсэб тухайдаал хөөрөө. Харюудань үбһэ сабшагшад өөһэдынгөө ажахы, ажалай амжалтанууд тухай хөөрэжэ, артистнартай үнэн ёһотоор нүхэсөө.

Буряадай АССР-эй арадай артист Г. Бутухановай хүтэлбэрилгэ доро бүлэг артистнар Усть-Ордагай автономито округоор ябажа, А. Вампиловай «Ууган хүбүүн», Б. Эрдынеевэй «Хазаар хара һахал» гэһэн зүжэгүүдые харуулба. Эдэ зүжэгүүдтэ Буряадай АССР-эй арадай артистнар Ц. Уладаева, Л. Дугарова, Д. Сангажапова, М. Жапхандаев гэгшэд шадамар бэрхээр наадаа.

Захааминай, Зэдын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын районуудаар ябаһан бүлэг артистнарай Д. Дылгыровэй «Эхын үүргэ», А. Ангархаевай «Үүдэнэй хонхо» гэһэн зүжэгүүдые харуулхада, РСФСР-эй габьяата артист Ц-Д. Пурбуевай, Буряадай АССР-эй арадай артистнар Д. Чимитова, В. Амханова, Ц. Цырендоржиев гэгшэдэй актёрско бэлиг шадабаряар харагшад үнэн сэдьхэлһээ бахархаһан байна.

Б. ТУМУРОВА,
Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй студентка.

РОССИН ТҮБ НЮТАГУУДААР

Буряадай Гүрэнэй дуу, хатарай «Байгал» ансамблиин коллектив Россин Хара хүрьһэтэ зоныи нютагуудаар гастрольдо ябажа байнхай. Табяад уран бэлигтэнһээ бүридэһэн манай коллективэй гүйсэдхэлгые мүнөө үедэ Воронежско областиин улад зон халуунаар угтана.

РСФСР-эй арадай артист Баир Егоровой хүтэлбэрилжэ ябаһан «Байгал» ансамблиинхид саашадаа Курска, Тульска, Московско областьнуудай городуудай, хүдөө нютагуудай ажалшадай урда бэлиг шадабаряа харуулаад, сентябриин 4-дэ Москва хотодо, РСФСР-эй концертнэ организацинуудай байшанда түгэсхэлэй концерт харуулха юм.

В. ГАВРИЛОВ.

АЙЛШАЛХААР ЕРЭХЭНЬ

Бүхэсоюзна конкурсын лауреат, Коми АССР-эй Гүрэнэй филармониин баянистнуудай трио зунай һүүл һарын 9-һөө 16 болотор манай республикада айлшалхань.

Аха дүү Коми АССР-эй габьяата артистнууд В. Волохов, В. Майсирик, В. Данилочкин гэгшэдһээ бүридэһэн хүгжэмшэдэй дээрэ дурсагдагша трио баян дээрэ гүйсэдхэгдэхөөр найруулагдаһан совет композиторнуудай зохёолнуудые гүйсэдхэхэ байна.

* * *

Краснодарай хизаарта оршодог Адыгейн автономито областиин хатар, дуунай «Адыгея» гэжэ ансамбль энэ һарын 21-һээ 25 хүрэтэр манай республикада гастролёо эхилхэ юм.

Таби гаран бэлигтэнһээ бүридэһэн тус коллективэй репертуар адыгей арадай, мүн СССР-эй бусад үндэһэ яһатанай хатар, дуунуудһаа бүридэһэн байха.

* * *

Дуушан Лидия Кондратьевагай хабаадалгатай «Ленконцертын» (Ленинград хото) эстрадын артистнуудай бүлэг БАМ-ай Буряадай участогай барилгашадта бэлиг шадабаряа харуулхаар хараалагдана.

Дурсагдагша бүлэг «ЛенБАМстрой» трестын хүдэлмэришэдтэ августын 15-һаа 24 хүрэтэр айлшалха.

В. НИКОЛАЕВ,
Буряадай Гүрэнэй филармониин директор.

УЛАСХООРОНДЫН КОНГРЕССТЭ МОРДОБО

1984 оной августын 4-дэ Москвада, Спортын ордон соо Геологиин Уласхоорондын XXYII конгресс нээгдэхэнь. Москва голой эрьедэ оршодог Уласхоорондын худалдаа наймаанай түбэй шэнэ байшан соо, августын 14 болотор тэрэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлжэ, саашадаа орон соогуур аяншалганууд эмхидхэгдэхэ.

Уласхоорондын геологическа конгресс хадаа бүмбэрсэг дэлхэйн геологуудай дээдын хуралдаан болодог гээшэ. 1878 онһоо хойшо дүрбэн жэл соо нэгэ удаа дэлхэйн олон ондоо оронуудта тэрэ үнгэргэгдөө юм. Москвада 1897, 1937 онуудһаа хойшо иимэ конгресс гурбадахяа үнгэргэгдэхэнь. Тиимэһээ СССР-эй геологуудай шухала энэ хэмжээ ябуулгада харюусалгатайгаар бэлдэһэниинь ойлгосотой.

XXVII конгрессэй эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшээр СССР-эй геологиин министр, профессор Е. А. Козловский һунгагданхай.

2500 элидхэл эндэ уншагдахаар хүлеэгдэнэ. Геологуудай конгрессүүдэй зуу гаран жэлэй түүхэдэ иимэ олон элидхэлнүүд үшөө табигдаагүй юм. Зүблэхэ зүйлдэнь минеральна түүхэй эдээр хүн түрэлтэниие хангалгатай, далайн оёорые шэнжэлгэтэй, космохими болон планетологитой холбоотой дэлхэйн эрдэм ухаанай болон практикын гол шухала асуудалнууд оруулагдаа. Конгрессые нээлгэдэ, 27 секци, 6 коллоквиум болон тусхай симпозиумэй хүдэлмэридэ дэлхэйн 87 ороной геологууд хабаадаха байна. Конгрессэй эхилхын урда тээ, мүн һүүлээрнь үнгэргэгдэхэ научна аяншалганууд ондоо оронуудай мэргэжэлтэдэй үсөөн ябаһан Советскэ Союзай болон Зүүн Европын районуудай геологидо хамаатай байха юм.

СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай филиалай Геологическа институдай эрдэмтэд геологуудай хуралдаанда һайн бэлэдхэлтэй ерэбэ. Институдай эрхилдэг шэнжэлгэнүүдэй гол цэглэлнүүдые түлөөлһэн 9 элидхэл уншахаар конгрессэй эмхидхэлэй комитет баталаа Энэ хадаа тиимэшье үни бэшэ бии болоһон институдай багахан коллективэй горитой амжалтань гээшэ. Геолого-минералогическа эрдэмэй докторнууд Н. Л. Добрецов, Г. В Андреев, Б. А. Литвиновский, Э. Г. Конников болон эрдэмэй хэдэн кандидадуудай элидхэлнүүд Саян-Байгалай хада уулата нютагай газар дайдын бүридэлдэ зорюулагданхай. Тиихэдэ геолого-минералогическа эрдэмэй доктор Н. В. Нестеров, эрдэмэй кандидадууд А. Л. Ковалевский, А. Г. Миронов, Ф. Г. Рейф гэгшэдэй элидхэлнүүд ашагта малтамалнуудай газарай гадар соо яагаад бии болодог тухай хөөрэнэ.

Байгша геологёор Уласхоорондын XXVII конгресс имагтал манай дэлхэйн бүмбэрсэгэй болон Нара тойродог бусад планетэнүүдэй бүридэлые шэнжэлхэ талаар шэнэ зүйлнүүдые нэмэхэ бэшэ, харин арадуудай хани барисаае болон бэе бэеэ ойлголсолгые бэхижүүлхэ хэрэгтэ горитой туһа нэмэри оруулха зэргэтэй.

В. НАЙДАКОВ,
СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай филиалай президиумэй түрүүлэгшын орлогшо, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор.

ДЭЛХЭЙН ЛИТЕРАТУ[РЫН] ДЭЭЖЫЕ—ҮХИБҮҮДТЭ

Европо соогоо эгээн томо гэжэ тоотой «Детская литература» хэблэл (жэлдээ эндэ зургаан зуу гаран элдэб номууд дүн хамта 200 миллион хэһэгээр гарадаг юм) 50 ботиһоо бүридэһэн «Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дэлхэйн литературын библиотекэ» барлажа байнхай. Энэ үргэн ехэ хэлбэритэйгээр үүсхэһэн хүдэлмэриингөө хэр зэргэ ябуулагдажа байһан тухай АПН-эй корреспондентдэ тус хэблэлэй директор Александр Виноградов хөөрэжэ үгэбэ.

— Иимэ далайса ехэтэй, һонирхолтой хүдэлмэри хэн үүсхэһэн, яажа эхилһэн байна гээшэб?

— «Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дэлхэйн литературын библиотекэ» барлан гаргаха тухай һанамжа анха түрүүн Алексей Максимович Горький оруулһан юм. Совет үеын агууехэ уран зохёолшо ерээдүйн үетэниие соёл болбосоролойнь, сэдьхэл бодолойнь талаһаа хүмүүжүүлгэ гүн ехэ удха шанартай гэжэ тоолодог, энэ талаар нилээд аша үрэтэй хүдэлмэри эрхилһэн байна. Эдир залуу хүбүүд, басагадай суртал бодолойнгоо талаар хүгжэн тогтониржоролгодо номуудай айхабтар ехэ удха шанартайе һайн ойлгодог тула Максим Горький дэлхэйн уран зохёолой дээжые — эгээл бэлигтэй һайнаар бэшэгдэһэн номуудые суглуулжа, нэгэ сери болгон барлаба аша туһа ехэтэй байха һэн гэжэ нэгэтэ бэшэ һанамжалдаг һэн. Мүнөө манай хэблэл Горькиин энэ хүсэлые хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байна гээшэ.

Энэ табин боти номой каталогые зохёохо зорилготой нарин нягта хүдэлмэри хэдэн жэл соо үргэлжэлһэн юм. Энэ хэрэгтэ мэдээжэ совет уран зохёолшод, литература шэнжэлэгшэд, багшанар, хабаадуулагдаһан байна. Хожомынь тэдэнэй олонхинь барлагдаха «Библиотекын» редакционно соведэй гэшүүдээр томилогдоһон намтартай. Тэдэнэй тоодо һаяшаг наһа бараһан агууехэ совет уран зохёолшо Михаил Шолохов, мүн Леонид Леонов, Сергей Михалков, академик Дмитрий Лихачев болон бусад ороно.

Үшөө найман жэлэй саана, 1976 ондо библиотекын түрүүшын ботинууд барлагдан гараа һэн. Харин һүүлшынь боти 1986 оной һүүл багаар хэблэгдэхэ. Тиихэдэ жэл бүри табан боти барлагдажа байхаар эхилхэһээ түсэблэгдэһэн юм.

— «Библиотекын» бүридэлдэ оруулагдаха номуудые ямар үндэһэ баримталан шэлэжэ абаа гээшэб?

— Нэн түрүүн тэрэ гү, али энэ ботинь ямар наһанай үхибүүдэй анхаралда дурадхагдаха ёһотойб гэһэн асуудалда тодорхойлолто хэхэ хэрэгтэй байгаа. Юуб гэхэдэ, үхибүүднай бага, дунда ба аха наһанай болоно хоорондоо илгардаг гээшэ бшуу. Ехэ удаан үргэлжэлһэн һаналаа андалдаанай һүүлээр «Библиотекэдэ» бүхы наһанай эдир уншагшадай анхарал татаха зохёолнуудые оруулха шухала гэһэн нэгэн һаналда ерээ һэмди. Удаань дэлхэйн литературын «алтан жасада» ороһон зохёол бүтээлнүүдые бэшэһэн 120 уран зохёолшод дээрэ тогтообди. Тэдэнэй зохёолнуудые уншаһан үхибүүд али бүхы талаараа адли тэгшэ хүгжэхэ, абари зангаараа, сэдьхэл бодолоороо тогтониржорхо гэһэн хамтын һанал һайшаагдаа бэлэй.

— Энэ «Библиотекэеэ» хайшан гэжэ, ямараар барлан гаргажа байнат?

— «Библиотекын» түрүүшын гушан боти дотор ородой болон совет классикын хүүгэдтэ ба эдир наһанай үхибүүдтэ зорюулагдаһан эрхим зохёолнууд оруулагдаха ёһотой гэһэн шиидхэбэри редакционно соведэй түрүүшын заседани дээрэ абтаа юм. Энэ шиидхэбэриие бидэ саашадаа нарин нягтаар бэелүүлхые оролдообди.

Удаань уран зохёолшодые хайшан гэжэ хойно хойноһоонь һубарюулан үгэхэб, ямар боти соо хэды зохёол бүтээл багтахаб гэһэн орёо асуудалнууд гаража ерээ һэн. Ородой классическа литературын асари томо түлөөлэгшэд болохо Лев Толстойдо ба Александр Пушкинда бүхэли боти зорюулха гэһэн һанал дэмжэгдээ бэлэй. Зүгөөр ехэнхи ушарта нэгэ боти соо хэдэн авторнуудай зохёолнууд оруулагдаһан байна Жэшээлхэдэ, «Ород үльгэрнүүд» гэһэн боти соо дүшэ шахуу зохёолшодой бүтээлнүүд согсологдоо. Тиихэдэ совет хүүгэдэй литературын үндэһэ һуури табигшадай уран зохёолнууд дүрбэн боти соо багтан ороо. Тэндэ Корней Чуковскиин, Самуил Маршагай, Агния Бартогой, Сергей Михалковой шэлэмэл бүтээлнүүд хабсаргагданхай.

Баһал иимэ хараа бодол үндэһэлжэ, хилын саадахи оронуудай уран зохёолшодой хорин боти ном бүридхэгдэнхэй. Амяар амяараа ном болгожо, Жюль Вернэй, Александр Дюмагай, Марк Твенэй зохёолнуудые барлажа дүүргэжэ байнабди. Тиихэдэ эртэ урдын Грециин философ Гомерэй зохёолнууд тэрэл үеын үльгэр домогуудтай, мүн «Роланд тухай дуун» гэһэн туужатай хамтаруулагдажа, нэгэ боти болонхой юм. Харин Льюис Кэрролэй бэшэһэн «Алиса гайхамшагта орондо» гэһэн үльгэр-роман, Редьярд Киплингын «Мауглитай» нэгэ гадар дотор багтанхай. Мүн энэл боти соо Алан Милнэй болон Джеймс Барриин үльгэрнүүд оруулагдаа.

— Танай ажалда хүшэр хүндэ яһа байгаа гү? Тэдэниие яажа дабаабта?

— Байгаа даа, яһала олон байгаа гэжэ хэлэхэб. Жэшээлхэдэ, зарим уран зохёолшодой бүтээлнүүд соо, тиихэдэ эртэ урдын домог үльгэрнүүд болон зүүн зүгэй уянгата уран шүлэгүүд соо эдир уншагшадай абаһаар ойлгохоор бэшэ зүйлнүүд илангаяа олоор дайралдана. Тэдэниие тодо һонор тайлбаритай болгохын тула хоёр ондоо зам һунган шэлэхэ баатай болообди.

Нэгэдэхинь — боти бүхэндэ тон то… дэхэ үгэ … дотороо эн… дай заншал… даг, олон… ри үгэдэг… дэлмэрине… редакционн… дотор бэ… бусадшье… нөөр хаба… гаа.

Хоёрдохи… мүнөө мана… хоморой б… на мэргэжэ… өөрынхеэрэ… зохёон … лигтэнние … хэдэ тэдэн… гойнгоо го… ёһогүйт … бигдаһани… даа. Юрэ… рэгшэд за… ойлгогдон… тэрэнэй бү… хо хуудаһа… жа», ород … һонороор, … жуулха уя…

— Мүнөө … байһан ном… шагшад … лаа танай … гү?

— Эльгэ… олон бэш… шагшадай… жал байн… Библиотекэ… жа эхилһэн… рандаа б… Номуудай … талаһаа го… лээтэй бай… шаан тэмд… хэлэхэдэ, … даһан эд… эрхим һайн… лаабди. … зураашадые… гын хүдэл… лаабди. «… мэглэн го… мой граф… стер, ССС… най академ… респондент… хүтэлбэри…

Үшөө н… рэ тогтоход… дэ, боти … лахын түл… риальна … 400—500 … соо хэдэн … гаар шэмэг… саргагдана… бэшье һаа… оройдоол … дээшэ гара… талань баһ… тай гэжэ …

Уншагша… бэшэгүүдэй… хадаа, үшө… шолол хэм… бидэ 400 … барлан гар… уншагшадай… хангажа … байшоо. Т… тэ зорюу… литератур… дахин дахи… гээр барл… гуйлтатай… шаднай ма… гэлжэлһоор… рын сагта… хэгдэхэ б… на.

Энэ хөөр… корреспо…

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

ХУРДАН ХҮЛЭГҮҮДЭЙ УРИЛДААН

Республикын ипподром дээрэ августын 4—5-най үдэрнүүдтэ мори урилдалгаар Алас-Дурна зүгэй зоныи түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба: Жэл бүри үнгэргэгдэдэг болоһон энэ мүрысөөндэ Амарай, Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай болон манай республикын команданууд хабаадаха юм. Эдэ үдэрнүүдтэ дурсагдагша областьнуудай команданууд Улаан-Үдэ хото ерэнхэй, хатарша хүлэгүүдэйнгээ һорёоеынь абхуулжа, байра байдалтайнь танилсуулна.

Мүрысөөндэ хабаадагшад гурбан кубогта хүртэхын түлөө хоёр үдэрэй туршада моридойнгоо хатарые суглрагшадта харуулха болоно. Эдэ кубогуудай түрүүшынь хоёр — «Моридой заводой болон мори үсхэбэрилэгшэдэй», «Мориной спортын» гэһэн нэрэтэй. Зүгөөр эдэ хоёр кубогта хүртэһэн команда зоныи чемпионой нэрэ зэргэтэй боложо, «Зоныи кубок» гэһэн дамжуулгын кубогаар шагнагдаха болоно.

Моридой урилдаанда хабаадагшад программын аяар 17 зүйлөөр хоорондоо мүрысэхэ юм. Тиихэдэ моридой заводой кубогта хүртэхын түлөө мүрысэгшэд хоёр үдэрэй туршада 11, харин «Мориной спортын кубогай» түлөө мүрысэгшэд зургаан зүйлөөр хатарша хүлэгүүдэйнгээ али зэргэ бэлэдхэл һайнтай, хурдан гүйдэлтэй байһые харуулжа гараха болоно. Эдэнэрһээ гадна, спортсменүүд бэрхэшээлнүүдые дабалгатайгаар үнгэргэгдэхэ ба бусад олон мүрысөөнүүдтэ өөһэд өөһэдынгөө һургаһан моридоор хабаадажа, ипподромдо суглрагшадые хужарлуулха.

Мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан командын гэшүүд Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадаха болоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ үнгэргэгдэһэн зоныи чемпионой нэрэ зэргэдэ Буряадай АССР-эй ипподромой мори һургагша Николай Васильевич Кузнецов хүртөө һэн. Тэрэ Москва хотодо үнгэргэгдэһэн түгэсхэлэй мүрысөөн дээрэ гурбадахи һуури эзэлээ.

Мүн моридой урилдаанай үедэ хүлэгүүдые түргөөр, шанар һайнтайгаар тахалһан түмэршэ дархашуулда мүрысөөнэй тусхай шан барюулагдахаар тогтоогдонхой.

Манай ипподром дээрэ үнгэргэгдэхэеэ байгаа һонирхолтой энэ мүрысөө һонирхон харахаяа ерэхыетнай уринабди.

В. ДАНЕЕВА,
ипподромой үйлэдбэриин таһагые даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хаалтануудые һэридог спортын нэгэдэхи разрядтай Ольга Серебрякова.
Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ фото.

Футбол

ЭРХИМЛЭҺЭЭР

СССР-эй футболистнуудай «А» классай хоёрдохи бүлэгэй дүрбэдэхи зонодо наададаг командануудай дунда ээлжээтэ арбан зургаадахи уулзалганууд боложо дүүрэбэ. Энэмнай нааданай хоёрдохи хахадай гурбадахи уулзалгань болоно.

Нааданай түрүүшын хахадай дүүрэхэдэ, зоныи гурбан командын футболистнууд — Тюменийн «Геолог», Томскын «Манометр», Комсомольск-на-Амуре хотын «Амур» команданууд бусадһаа һайн байдалтай боложо, түрүүшын гурбан һуури эзэлээ һэн. Эндэ «Геологой» футболистнууд арбан гурбан уулзалгаһаа 21 очкотой болоходоо, мүрысөөнэй таблица дээрэ түрүү һуури эзэлһэн байгаа. Тиихэдэ эдэнэр арбан командые шүүһэн, нэгэнтэйнь тэнсэһэн, хоёр лэ командада шүүгдэһэн байха юм.

Эрхимлээд ябаһан «Геологой» футболистнууд уулзалгынгаа хоёрдохи дүхэригэй эхилхэдэ, Рубцовскын «Торпедо», Барнаулай «Динамо» командануудта айлшалхадаа, хоюулыень өөһэдынь талмай дээрэ 0:4 0:3 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараа. Тингэжэ эдэнэр эзэлээд ябаһан түрүү һууриия алдахагүй гэһэн эрмэлзэлтэй ха. Мүн Томск хотын футболистнууд байгша оной наадануудые хэзээ хэзээнэйхиһээ ульгам бэрхээр үнгэргэжэ ябана гээд тэмдэглэлтэй. Дурсагдагша командын гэшүүд үнгэргөөд байһан наадандаа нэгэл командада шүүгдээ ха юм. Гансал хэдэн командануудтай тэнсэһэн лэ хадаа мүнөөдөө хоёрдохи һуури эзэлхэ баатай болоно. «Манометрэй» футболистнууд һүүлшынгээ хоёр уулзалгада «Автомобилистые» 3:2, Новосибирскын командые 1:0 тоотойгоор шүүжэ, шухала дүрбэн очко өөртөө бэшүүлжэ гараһан байна. Нүгөөдэ — манай зоныи эгээл залуу командануудай нэгэн болохо Комсомольск-на-Амуре хотын «Амурай» футболистнууд эрхимлээд ябаһан командануудта мүхөөгөө үгэхэгүй гэһэн эрмэлзэл, оролдолго урдаа табиһан байгаа. Тиин эдэнэр бүхы уулзалганууддаа добтолхы, хамгаалхы шэнжэтэйгээр үнгэргэхэдөө, арбан командые шүүһэн, табандань шүүгдээд ябана. Тиихэдээ эдэнэр нэгэшье командатай тэнсэнгүй, «хэмнай, хэнээ»... гэһэн эрмэлзэл доро уулзалга бүхэнөө үнгэргэнэ гээшэ.

Манай республикын нэрэ солые хамгаалжа ябадаг «Сэлэнгэ» командын футболистнууд мүнөөдөө һанаһанда хүрэжэ наадана гүй гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Тэдэнэй мүнөө үнгэргөөд ябаһан уулзалгануудайнь дүн хаража үзэхэдэ, эдэнэрнай оройдоол табан командые шүүһэн, нэгэнтэйнь тэнсэһэн, аяар юһэн командын футболистнуудта шүүгдэһэн байна. Эдэнэр һүүлшын хоёр наада Алас-Дурна хизаарай хото городуудай футболистнуудтай наадахаар ошоһон байгаа. Тиихэдээ Владивостогой «Луч» командые 1:0 тоотойгоор шүүжэ гараа юм. Харин хоёрдохи уулзалгадаа Комсомольск-на-Амуре хотын «Амуртай» наадахадаа, талмайн эзэдтэ 3:0 тоотойгоор шүүгдэһэн байба.

Мүнөө манай зоныи футболистнуудай дунда ойро зуурын амаралта болобо. Ушарынь хэлэхэдэ, эдэ үдэрнүүдтэ СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ байнхай. Энэ мүрысөөндэ манай зоноһоо түрүүлжэ гараһан Тюменийн «Геолог» командын футболистнууд хабаадана.

Удаадахи уулзалганууд августын наймаһаа эхилхээр хараалагдана. Энэ үдэр манайда айлшаар Благовещенскын «Амур» команда ерэхээр хүлеэгдэнэ.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдоно.

Командануудүүд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	очко
«Геолог» (Тюмень)	15	12	1	2	33—9	25
«Манометр» (Томск)	15	10	4	1	26—10	24
«Амур» (Комсомольск)	15	10	0	5	28—12	20
«Луч» (Владивосток)	15	8	4	3	24—13	20
«Автомобилист» (Кр-ск)	15	8	1	6	20—16	17
«Торпедо» (Рубцовск)	15	7	2	6	18—18	16
«Амур» (Благовещенск)	14	6	4	4	29—17	16
«Динамо» (Барнаул)	15	6	3	5	27—25	15
«Звезда» (Эрхүү)	14	6	2	16	27—24	13
«Металлург» (Новокуз)	15	5	3	7	24—29	13
«Ангара» (Ангарск)	14	5	1	8	18—21	11
«Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ)	15	5	1	6	14—22	11
«Локомотив» (Шэтэ)	14	1	2	11	9—47	4
«Чкаловец» (Новосиб)	15	0	2	13	6—40	2

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Улаан-Үдэ — Совет Буряадай орденто ниислэл» — В. Тимашовой статья. «Республикымнай ажалай үдэр» — материалнуудай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда: «БАМ: «Куанда т… нэй статья… тор.

Гурбада… Үхибүүдэй … «Ашатай … на» — С. Т… Уласхоорон…

Дүрбэдэ… Шэнэ, һони… байгаали» … дай суглуу…

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — «Үглөөнэй гимнастика». 9.55 — «Наран, һалхиие угтуулан» — пионернүүдэй концерт. 10.25 — Баримтата фильмүүд 11.10 — «Эди шэдитын шаби» — мультфильм. 11.30 — «ТАСС уполномочен заявить...» (4-дэхи сери). 12.35 — Һүүлэй һонин (12.40 хүрэтэр). 15.15 — Һүүлэй һонин. 15.35 — Литовско телевидениин баримтата фильмүүд. 16.25 — «Ород хэлэн». 17.00 — Эрдэмтэд — Москва шадарай агропромышленна комплексдо. 17.30 — «Этот фантастический мир».

Улаан-Үдэ. 18.45 — «Байгал». 18.55 — «Халаан» — тележурнал. 19.25 — «Байкал».

Москва. 19.45 — **«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».** 20.00 — «Зорилго, бэдэрэлгэ, шиидхэбэринүүд». 20.50 — «ТАСС уполномочен заявить...» (5-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «М. Дунаевскиин хүгжэмтэй уулзалга» — фильм-концерт. 23.45 — **«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».**

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9,20 — Баримтата фильмүүд. 9.45 — «Междулетье» — … (ГДР). 11.05 … далгаар С… 11.55 — Зе… үнгэргэгдэһ… һайханай х… атр одного… «Запах зем… ханай ф… 14.45 — А… «Казагууд … концерт. 15… Зохёолойн… — Һүүлэй … 16.45—17.35 …

Улаан-Үдэ. … — теле-суп… киногой 65 … — Бүхэсоюз… тиль» кино…

Москва. … уран зохёо… лэл. 19.30 — … атр» — ба…

Улаан-Үдэ … ажалшадта … церт. 20.15 … ник» — те… хүдэлмэриш…

Москва. … нойрсогты, … вай дружи… 21.15 — Д… «Время». 2… Кихота» — … фильм. (23…

Редактор … Н. …

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23 редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62 отв. секретарь — 2-50-52 секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Гос[ударственного] комитета Бурятской АСС[Р по] делам издательств, полиграфии и [книж]ной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина… Н-01506. Заказ № 178. Индекс …